

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hónapra 2 korona

VIDÉKEN:

Egy évre 28 korona.
Egy hónapra 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

4-hasábos betűsor egyszer 20 fill.
minden következőnél 18 fillér.

Nyitólír sora 40 fillér

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 837.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1904.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

Stauber József.

Csütörtök, február 11.

Mai számunk főbb közleményei:

Vesérelkek: A hegyaljai motoros.
A pokróc-gyáros.
Csanádmegye ügyei.
A város közgyűlése.
A japánok újabb győzelme.
Az aradi Kossuth-szobor.
A hegyaljai motoros a közgyűlésen.
A hadügyi delegáció.
Az agrárpalota adója.
Rópirat a színházról.
Eplinius tanár Aradon.
Tárcsa: A múlt. Írta: Pakots József.
Regény-Csarnok: Az Antikrisztus csodái.
Írta: Lagerlöf Zolma.

A hegyaljai motoros.

Arad, február 10.

A fenti vállalkozás körül csoportosult konzorciumnak a mai közgyűlésen tárgyalt ügye a leszavaztatás elől egy halasztó indítvány által megmenekülve, a városi törvényhatósági bizottság ügysorozatában előreláthatólag rövid haladék múlva ismét elő kerül s így egyelőre aktuális maradt. Epen azért nem lesz fölösleges, ha ennek a dolognak, a mely az egyik szónok nagyon is találó megjegyzése szerint az összes bizottsági tagok előtt titokzatos, egy kissé odavilágítunk, s a mai ülés tanúságait a jövőre nézve a város jól felfogott érdekében leszűrjük.

A motoros konzorcium azt kérte a város vezetőségétől, hogy ez 100,000 korona törzsrészvény vásárlásával járuljon a vállalat finanszírozásához, és mivelhogy még Berlinben is nyilvánvaló, hogy a városnak nemcsak pénze, de jóformán már hitele sincs, mindjárt ajánkozott is a

vállalat, hogy a pénzt ötven éves amortizáció feltétele mellett ő maga kölcsönzi s a városnak nem kell egyebet tennie, mint az amugy is agyonterhelt háztartási költségeit további évi 5000 koronával terhelni.

A tanács, mint a melyet első sorban terhel a város ügyeinek helyes és lelkiismeretes vezetése körül a felelősség, elutasítandónak javallotta a kérelmet, ezen véleményét azonban csak *egyoldalulag* okolta meg a város súlyos pénzügyi viszonyaira és sürgősebb s életbevágóbb feladataira való utalással. Ezen egyoldalú megokolásnak lehet tulajdonítani, hogy az elutasító tanácsi javaslat ellenére a bizottsági tagok egy nagy része a kérelem teljesítése mellett volt, nem csak a demonstrative ragyogtatott indirekt hasznok szempontjából, hanem főképen azon hiedelemben, hogy a törzsrészvényekre megszavazott összeg nem lesz teljesen odavesztett pénz, hanem *meghozza a kamatait*. Ezt a vérmes reményt pedig a közgyűlés jóhiszemű tagjai azon adatokra alapították, melyek a társulatnak f. hó 7-én tartott közgyűlési jegyzőkönyvében voltak egybefoglalva.

Midőn azonban egy pár szakértő fejtegetései ezen adatok alaposságába vetett hitet megingatták, az történt, a mi egy város igaz érdekét szíven viselő képviselőtől méltán elvárható volt, hogy t. i. megtagadta a kérelem teljesítését mindaddig, míg a vállalat finanszírozásának *realitásáról tiszta képet nem nyer*.

Valóban ezen fordul meg a kérdés eldöntése; mert ha beigazolódik, hogy az építés a lehető legolcsóbban, az érdekelt-

ség javára legelőnyösebben építtetik, ha beigazolódik, hogy az ezen fűtkezés alapját képező adatok mindannyian alaposak és megbízhatók... akkor akármilyen nehezére esnék is a városnak, valamilyes erkölcsi és anyagi támogatásban mégis csak kellene a vállalatot részesítenie. Ellenben ha kitűnik, hogy a vasút építésének előirányzata *drága*, hogy az elsőbbségi részvények átvételére és az építésre vállalkozó konzorcium a pénzt oly drágán adja s az építkezést oly költségesen csinálja, hogy a törzsrészvények mit sem hoznak s érnek, s a rájuk költött pénz örök időkre elveszendő adománynak tekinthető, ha kitűnik, hogy a számítások alapját képező adatok és tételek leglényegesebb részei teljesen tévesek... akkor az ilyen vállalkozástól nem csak azért kell megtagadnia a városnak az ő hozzájárulását, hogy ő maga a pénzt el ne veszítse, hanem azért is, nehogy — miként egyik felszólaló helyesen megjegyezte, — hogy erkölcsi támogatásával más érdekeltségeket is félre ne vezessen, a kik Arad példáját követvén, kárukat vallanak.

Nos, hogy a hivatolt jegyzőkönyvben foglalt adatok és számítások leglényegesebb részökben tévesek, azt a hozzáértő felszólalók rövid pár szóval eklatáns módon kimutatták. Így a várható jövedelmezőség megokolására felhozott adatokba hajmeresztő hibák csuszak. Kurticsról Aradra 1 év alatt 800,000 utas lett példaképpen felhozva, pedig 80,000 is alig ha van; továbbá Arad és környéke 100,000-re vett lakosának mindenikére 10 ut van számítva a motoroson, holott ma-

A múlt.

Írta: Pakots József.

Ködös téli alkonyat volt. A városban valami nagy ünnepre készültek, mert mint a méhkas zsongott bongott az egész város. A boltok előtt a világító fehér gömbök bágyadt fényt szórtak a nyirkos ködbe, a csillogó kirakatok előtt csoportokban rajzoltak az emberek, dübörgött a kövezet, a villamosok zörögtek csilingeltek végig az utcákon.

Péter, a váltóór gyerek bámészkodva állt a körüli sarkon. E ponton sok villamos-kocsi sinpára fut össze, mint egy finom hálózat, amolyan az örökké siető nagy város lázas, forgalmas életének ezer szála bogoódik össze. Péter, mint egy esetlen kis pók, bámészkodva állt a hálózat tekervényei között, a szemét kimeresztette a ködbe és figyelte a jövő menő kocsikat. Közben eligazította a váltókat, más és más sinpárokra terelte a kocsikat, és nagyokat fújt a levegőbe. Kíváncsi volt, hogy vajjon az ő forró lehellete ködöt ver-e?

Egy közeli kávéház előtt új gömb gyult ki. Fehér, vakító fénye szinte szikrázva hasított át a levegőn, mintha egy darab nap volna, amely el akarja izzni a lomha, bágyadt téli alkonyatot. Péter gyönyörködve nézte a va-

lító fényű gömböt. Ugy érezte, mintha égetne, perzsélne ez a fény s a szeme káprázni kezdett.

Valamelyik villamos-kocsin erősen csöngették. Izgatott, lázas csengetés volt, Péter elkapta a fejét és a zaj irányába nézett. De a szeme még el volt vakulva, a tekintete előtt vörös és fehér fénykarikák röpködtek. Csak azt látta, hogy előtte egy mozgó fal van, amely rohamosan szalad feléje.

A következő pillanatban éles sikoltás hangzott, az emberek összeszaladtak és Péter véresen, csonkán, mint egy agyonnyomott kis pók, ott feküdt a sinek vashálózatának tekervényei közt. Elgázolta egy villamoskocsi.

A kórházban nagy gondnal ápolták Pétert. Sokat bajlódtak vele, pedig senki fia volt. Hanem az orvosok nem ilyen szempontból ítélik meg az embereket. Náluk néha a szegény ember több, mint a gazdag. Péterrel is így volt. Mikor a kórházban egy komoly, nagy szakállú férfi, valami tanár lehetett, megvizsgálta, azt mondta a körülötte állóknak:

— Uraim, látják ez a metszés a lágyék alatt igen érdekes. Tanulhatnak rajta.

A körülállók pedig, akik szintén orvosok voltak, fiatal orvosok, a tanár ur tanítványai, aztán tanultak Péteren. Lám, hogy megbecsü-

lik néha a szegény embert. Péter, az ostoba kis váltóór, vajjon hitte volna-e valamikor, hogy ő rajta ilyen nagy tudomány, finom emberek fognak tanulni? A tanulásnak az volt az eredménye, hogy Péternek levágták a jobb lábát, le a tövéből. De milyen szép dolog volt, hogy Péter élve maradt. Mintha semmi sem történt volna épen.

Mikor kijött a kórházból, — egy lábom jött, míg a hóna alatt valami mankót szorongatott, amely olyan furcsán kopogott a kövezeten — a villamos vasuti társaság százhatvan forintot adott Péternek. Azt mondták, hogy ez kártérítés. Azonki ül ajándékoztak neki egy új szerkezetű, rugóra járó finom mulábat is, amit nagyon földicsértek előtte és aztán elbocsátották Isten hírével.

Péter nagyon meg volt elégedve a dolgok fordulatával. Ilyen sok pénze még sohasem volt, a mulábra meg egyenesen büszke volt. Ilyen finom dolgot csak a nagy urak viselnek.

Furcsa, hogy a természet hogy átfurmálja az embert. Péter az ostoba kis pók, aki még néhány hónap előtt a pajtáival, akik szintén váltókat állítottak be, ott futkározott a sinpárok között és ha nem látták, hát csufondárosan öltögette ki nyelvét a villamos kocsikra, a buta Péter a kórházban egyszeribe megvénült. Amo-

gának Aradnak sokkal mozgékonyabb és többet utazó lakosságára fejenként Budapest, Temesvár és Erdély felé nem esik több 5 utasnál. Ugyan mennyi esnék ebből a motorosra, ha — a mint kellett volna — az Erdély felé vezető vasút személyforgalmát leszámítanók? De a mint amaz adatokban a forgalom nagyitva van, megfelelőleg a kezelési kiadások sokszorta kisebbekül vannak véve, mint a milyenek azok tényleg a hasonló vasutaknál. Mindezekre a dolgokra különben fölösleges bővebben kiterjeszkedni, mert a szakbizottságok tárgyalásain ugyis alapos elbírálás alá fognak esni.

De nem mulaszthatjuk el már most rámutatni a veszedelemre, mely az érdekeltségre hárul a miatt, hogy a külföldi vállalkozások a 100 korona névértékű elsőbbségi részvényeket csak 78 koronáért veszik át, tehát minden részvényt 22 koronát, az egész 1,300,000 elsőbbségi tőkének 286,000 korona külön hasznót tesznek zsebre, mielőtt még csak egy kapavágást csináltak volna. Ok tehát a 700,000 forinthez, mely a törzsrészvények után befolyik, elsőbbségi részvények után 1,300,000 helyett csak 1,014,000 millióval járulnának, de az egész 1,300,000 elsőbbségi tőke után számítanak a kamatokat és így természetes, hogy azokból a törzsrészvényekre semmi se jutna.

Erről a körülményről nem voltak felvilágosítva sem az ipar s kereskedelmi testületek, de különösen nem tudta azt a pénzügyi bizottság, mely különben is 6-tal 5 ellen hozta a vállalat érdekében a közgyűléshez beterjesztett javaslatát. Nagyon természetes tehát, hogy a közlekedési szakbizottság tárgyalása után az egészenek újból a pénzügyi bizottság elé kell terjesztetnie.

A motoros vállalat érdekében felszólalt egyes bizottsági tagok minduntalan az Arad-csanádi, az Alföldi s a Csaba-vésztfői vasutak motoros vállalkozásaira utaltak. Hát ezt nem jól tették annak az ügynek az érdekében, a mely mellett felszóltak; mert épen ezen vasutak építési költségeinek összehasonlításából tűnik ki, hogy a Hegyaljai motoros építési költségei oly szörnyűséges magasságban vannak felvéve, a melyet semmiképen

igazolni nem lehet, s a mely mindenkit méltán gondolkozóba ejt. A Csaba-vésztfői vonal kiépítésére a kormány kilométerenkint 19,000 koronát engedélyezett; tudvalevő, hogy annyiba se kerül. Ellenben a Hegyaljai motorosnak építése kilométerenkint 33,000, mondj harmincháromezer koronára van tervezve. Ha ezt a vasutat kilométerenkint 20,000 koronával építenék, akkor is az csak 1,200,000 koronába kerülne s 800,000 korona megtakarítás éretnék el; de kerüljön bár 24,000 koronába, akkor is még 550,000 korona volna a megtakarítás.

Mindezekből tehát számszerűen kitűnik, hogy a motoros vasút érdekeltsége két felől is kárt fog vallani, t. i. nem csak az elsőbbségi részvények értékesítésénél a 286,000 koronát, hanem még többet a drága építésnél, mert ha már — Isten neki — a 286,000 korona a berlini konzorcium üzleti hasznára esnék is, nincs indokolva, hogy azon kívül még egy fél-millióval drágítsa az a vállalatot az építésnél a maga javára és a törzsrészvényesek kárára.

Különben boldoguljon a vállalat a hogy tud, de hagyjon békét ennek a szegény városnak, a melynek valóban nincsen arra való pénze, hogy külföldi vállalkozók zsebébe szórja.

A pokróc-gyáros.

(Magyar királyi kincstár contra Ugron Gábor.)

Arad, február 10.

Az „U—g” írja: Apró emberek, zsellérek, kisiparosok, cselédzsepek garasos takarékbetétje, vagy a kormány és az ország pénze, mind egy Ugron Gábornak. A főelve: busines is busines. Minden pénz jó, csak az ő zsebébe folyjon. A pénznek nincsen se családja, se vallása, se karaktere. A pénznek csak tömege legyen.

Ime még egy adalék, követője a sok korábbiak, amely újra igazolja Ugron Gábornak imént jelzett hitvallását.

Egyebágy éve történt, hogy Ugron Gábor képviselő és főobstruktor elhitette az akkori kereskedelmi miniszterrel, hogy Székely-Udvarhelyen pokrócgyárat kell alapítani. Munkát kell adni a népnek, keresetet és jövedelmet. De eh-

hez kell tízezer koronás hozzájárulás a kormánytól és azonfelül az üzembe vételhez is kell kétezer korona állami segély.

Ki akarja elvitatni, hogy egy új iparág meghonosítása kiváló hazafias érdem? Az ilyen törekvést istápolni kell. Segélyezni. Támogatni. Idegeneket is támogat az állam, jómódu vidékeket is. Hogy vonhatná el segítő kezét a szegény székelyektől?

Nem történt meg ez a hallatlan merénylet a magyarság ellen. Bartha Miklósnak nem volt módjában förmedvényt írni róla. Ugron megkapta a tízezer koronát is és a kétezeret is. Csak Székelyudvarhely nem kapta meg a pokrócgyárat. Más sebekre keresett takarót a nagy székely.

Időjártán sürgetni kezdték a dolgot. Mi lesz a gyárral? Vagy mi lett a pénzzel? Ugron Gábor, hogy a pört kikerülje, közjegyzői okiratot adott s ebben kötelezettséget vállalt, hogy a pénzt apróbb részletekben megfizeti. (Mégis megmarad így a becsület, részletfizetésre bár!)

Az okirat megvolt, de a részletek elmaradtak. Mind egytől-egyig. Nem fizetett Ugron Gábor egy rézfiliért se. Ellenben — s ez mutatja, hogy mégis csak ember ő a talpán — minden újabb és újabb lejáratkor halasztást kért.

Addig-addig kérte a halasztást, a míg nem maradt semmi alap a behajtásra. A míg nem volt már vagyon, a mit elvenni vagy elárverezni lehetett volna. Ekkor aztán már nem kért halasztást. Kell is az most már!

A kincstár ekkor megkísérelte behajtani a követelést. A kapott közjegyzői okirat alapján végrehajtást kértek. Persze bírói ítélet nélkül, a mi határozott baklövés volt. A nyolc tíz kerületi járásbíróság el is utasította a végrehajtási kérvényt. A felsőbbbíróság is. Tessék előbb pört indítani a kétezer korona segély visszafizetése iránt, akkor majd lehet végrehajtani, ha lesz mit...

Ugy halljuk, hogy a kincstár jegügyi igazgatósága meg is indította a pört a kétezer korona segély visszafizetése iránt. Gratulálunk.

A város közgyűlése.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, február 10.

Erősen vitatkozó és szavazó kedve volt ma a városi közgyűlésnek. Különösen hosszú disputa fejlődött ki a hegyaljai motoros vasút és a gazdasági egyesület házának adómentessége körül. (Az erről szóló tudósításokat külön adjuk közre.) A közgyűlés hét óráig tartott, s így is csak alig a felével végeztek a sorrendnek. A többi holnap intézik el.

Mezőbíró helyett rendőrfővezető.

Napirend előtt Mittner József interpellálta a polgármestert, aki a főispánt helyettesítve, a közgyűlésen elnökölt, hogy miért nem töltik be a mezőbírói állást. Institoris Kálmán polgármester azt felelte, hogy a város szervezeti szabályzata nem ismer mezőbírói, hanem csak rendőrfővezetői állást. Erre nézve a napokban ki fogja írni a pályázatot, kikötve a megfelelő képesítést. Mittner József ellenzi, hogy mezőbíró helyett rendőrfővezetőt válasszanak; annak, aki ezt a tisztelet betölti, nem elég, hogyha csendőr volt, hanem ismernie kell a gazdasági ügyeket, hogy azokat igazságosan intézhessen el. Azt is követelné, hogy az állást aradi emberrel töltsék be.

A közgyűlés tudomásul vette a polgármester választát, s azt is, hogy a polgármester az állást még a jövő hó elseje előtt betölti.

A tisztviselők szabadsága.

A belügyminiszter, a mint megírtuk, nem hagyta jóvá a városi tisztviselők szabadság idejéről szóló szabályrendeletet, mivel ezt nem kell külön megállapítani, hanem a város szervezési

lyan viaszszárga képű, ráncos arcú öreg emberke lett belőle akin csak a nyers kamaszhangja árulja el a gyereket.

Péter egyedül állván a világban s nem tudván mit csinálni ólái vágyonával, a százhatvan forinttal és finom szerkezetű műlábat, megházasodott. Valami cselédjele szegődött hozzá hűtestársul, egy álmos, piszkos nőszemély, akit azzal bizott meg Péter, hogy minden reggel gondosan csatolja fel a műlábat.

Péter életén egy újabb jelentékeny változás esett. Hanem azért ebben a megváltozott életben az első helyet mégis a műláb foglalta el. A drága szerkezetű rugóra járó műláb, melyet Péter óraszámra eltudott nézni. Bámulta a finom acéllemezeket, a rugók szabályos csavartatását, a sokféle szíjat és nagy büszkeséggel töltötte el. Ilyen kincscsel nem mindenki dicsekedhetik.

Ragg-lenként aztán szinte izgatottan várta, hogy a felesége fölcsatolja a műlábat. A felesége lusta, piszkos teremtmény volt. Örökké aludt volna és Péter alig váltott vele egész nap egy-két szót. De ez nem lett volna baj. Ellenben nagy baj volt az, hogy a Péter ólái vágya, a százhatvan forint elfogyott, mint egy krajcár. Elfogyott! A kiapadhatlan kincsből nem maradt annyi sem, hogy az a szony egy kutyának való ebédet megfőzhessen belőle.

Péter sokáig törte a nagy sárga fejét, hogy mit kell most csinálnia, s egyszerre csak remek gondolata támadt. Itt a műláb. Ez a finom, drága gépezet, amely valóságos kincs. El fogja adni. Egy kicsit fáj a szíve ennél a gondolatnál, de azzal vigasztalta meg magát, hogy mennyire fog bízni az asszony, amikor a tömördek kincsét eléje fogja majd szórni és azt mondja: — Ezt a műlábert kaptam.

Gondosan összecsavarta tehát a műlábat, a hóna alá vette és mankóra támaszkodva elindult a nagy utra. Persze csak uri házakhoz kopogtatott be, mert hiszen ilyen drága jószágot hogyan vehetne meg szegény ember.

Az emberek bámulva néztek Péterre.

— Mit akar? — kérdezték haragosan.

Péter zavartalanul mondta:

— Nagyon finom. Megbecsülhetetlen. Vegyék meg. Hátha szükségük lesz rá.

Mi az? Az emberek undorral fordultak el a finom, drága géptől és bosszusan mutattak ajtót Péternek. Valahol aztán egy nagyon mérges, köszvényes úr nem nézte a Péter nyomorult voltát, hanem egyszerűen kidobta.

Péter elgondolkozva ment haza és otthon dühösen, elkeseredett gyűlölettel vágta földhöz a drága műlábat.

szabályrendelet keretén belül. Ezenkívül a miniszter úgy intézkedett, hogy a tisztviselőknek a hat, a kezelő és segédszemélyzet tagjainak pedig a négy heti szabadságidőhöz *joguk van*, s azt nem kell kérniük, csupán a polgármester állapíthatja meg, hogy a szabadságidőt mikor kezdjék meg. A tanács azt javasolja, hogy mindezeket a szervezeti szabályzatba foglalják s így értelembe a már kiküldött bizottságot utasítsák.

Műlek Lajos dr. kijelenti, hogy a miniszter módosításaihoz örömmel járul hozzá. Azt azonban ellenzi, hogy ezt a szervező bizottságnak adják ki; annak ugyanis sok dolga van, s ha annak munkájától tesszük ezt függővé, nem lesz meg ez évben.

— Csak ezt várta a bizottság — felelte a polgármester.

— Mikor lesz készen a bizottság a munkájával? — kérdezte Műlek. — Terminust kérek.

— Még ebben a hónapban összeül és befejezi munkáját — felelt a polgármester.

Műlek Lajos hozzájárul a tanács javaslatához, de csak oly kikötéssel, hogy már a legközelebbi közgyűlés elé terjesszék az egész szervezési reformot; ha nem, akkor külön kell ezt kitűzni. Nem lehet az ügyet ad graecas colendas vinni.

Institoris Kálmán: A miniszter határozottan kimondta, hogy az ügyet a szervezési szabályrendeletben kell megoldani. A város tehát másképp nem határozhat.

A közgyűlés a tanács javaslatát fogadta el.

Egy tüzoltó ügye.

Hosszu vita eredt meg egy tüzoltó kérdés fölött. Vári János tüzoltó, a kit fegyelmi uton mozdította el állásából, kérte, hogy a nyugdíjalapba tett befizetéseit adják vissza. A tanács elutasította, s Vári most a közgyűléshez felebbezett. A tanács a felebbezés elutasítását ajánlotta.

Műlek Lajos dr. fölhozta, hogy Vári egy tüzeset alkalmával egyik szemét elvesztette, s valami csekély ok miatt vesztette el állását; kérte, hogy kegyelemből adják vissza a szegény embernek, a mit a nyugdíjalapba befizetett. — Nemess Zsigmond ellenzi ezt, épen, mert fegyelmi ügyről van szó. Salacz Gyula azt indítványozza, hogy a felebbezést utasítsák el, de hívjuk föl a tanácsot, hogy a következő közgyűlésre Vári János fegyelmi ügyéről tegyen jelentést, s annak alapján határozzanak, hogy megadják-e a mit kér.

Szavazás után a közgyűlés a tanács és Salacz javaslatait fogadta el.

A hadügyminiszternek a város régebbi határozataira vonatkozó leiratait, a melyek nagyrészt a lapokból ismeretesek, tudomásul vette a közgyűlés.

A közgyűlésen Institoris Kálmán polgármester elnöklésével jelen voltak: Varjassy Lajos polgármester helyettes, Kadas Kálmán főjegyző, Sarlot Domokos főkapitány, Lócs Rezső tanácsnok, Barabás Béla dr., Simay István, Salacz Gyula Kabdebó János dr., Péterfy Antal, Műlek Lajos dr., Ring Vilmos, Müller Károly, Nemess Zsigmond dr., Varjassy Árpád, Avarfy Ferenc, Boros Vida, Kohn S. N., Elies Armin, Wallfisch Armin, Tolnai János dr., Csécsi Imre, Kotsis Lajos, Priegl István dr., Domány József, Hegedűs László, Révész Adolf, Szatmáry János, Dobiaschi József, Weisz Sándor, Glück Károly, Lengyel Frigyes, Lengyel Tivadar, Müller Gyula, Magyar Ferenc, Berán Antal, Szalay Károly, Reicher Ferenc, Stauber József, Ottenberg Tivadar, Steiner Jakab, Posgay Lajos dr., Kronstein Vilmos dr., Tenner Lajos, Frint Lajos, Rosenberg Miksa dr., Steinhart Mór dr., Ring Lajos, Weisz Dávid, Korbuly József, Szalai Arnold dr., Kiss Ferenc, Reinhardt Gyula, Bolyos János, Edvi Illés László, Bogdán Virgil dr., Schwarcz Jenő dr., Wadowsky Gusztáv, Tisch Mór dr., Kell Lipót, Mittner József, Hermann Gyula, Kilenyi János, Remetey F. Károly, Joó Béla, Lukácsy Lajos, Millig József, Edelmüller József, Mayer Miksa, Fetter Géza, Probst Mibály, Avarfy Géza, Blaskovits Antal, M. ndl Vi mos dr., Nagy Lajos, Barcza Antal, Lusztig Armin, Heim Bertalan, Dániel Kálmán, Gebhart István, Maresch Gyula, Solymos József, Turay András, Spitzer Ignác, Török Márton, id. Gál Ferenc, Zachariás Béla, Csiky Károly, Angel István dr., Kneffel Lajos, Marossy Miklós, Odray Antal, Don Konstantin, Sófai György, Tabakovits Emil, Zikó János.

A hadügyi delegáció.

(Vita Pitreich nyilatkozatai fölött.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, február 10.

A delegáció hadügyi albizottsága ma legnagyobb részben Pitreich hadügyminiszter tegnapi nyilatkozataival foglalkozott, azonban emellett több új kérdést intéztek a hadügyminiszterhez. Így Szechenyi Imre gróf a magyar nyelvnek a *hadi iskolában* és a *vezérkarban* való érvényesítését tette szóvá, Laszkáry Gyula pedig a *Magyarországon felállítandó arzenál* kérdéséről tette sz. v.

Az ülésről a következő távirati tudósítást vesszük:

A magyar delegáció hadügyi albizottsága Széll Kálmán elnöklésével ma délelőtt tíz órakor folytatta a közös hadügyminiszterium 1904. évi költségvetésének tárgyalását.

Okolicsányi László elismeréssel veszi a hadügyminiszter nyíltságát és őszinteségét, valamint jóakaratu törekvését, amelylyel a magyar nemzet kívánságaival foglalkozni, ezek lényegét, okait magának megmagyarázni igyekszik. De távol van még attól, hogy ezeket meg is értette volna. Tévesen ítélte meg a hadügyminiszter a magyar nép hangulatát a közös intézményekkel szemben. A magyar nép jóindulatu természete a hadsereg egyes képviselőivel sohasem érezte azt az ellenszenvét, amelyet az intézménnyel érzett, de megvan az ellenszenv azokban is, akik ott szolgálnak a hadseregben, és akik a front előtt kénytelenek eltűnni azokat a brutalitásokat, amelyekkel a magyar nemzethez való tartozásukat megbélyegzik. Utal a szegényekre, továbbá arra, hogy nyilvános ünnepeken a *Gotteshaltet* játszsák. Ilyenekkel sértik a nemzeti érzületet. Katonai körökben azokat a történelmi adatokat, a kik iránt a magyar nemzet lelkesedéssel és kegyelettel viseltetik, egy Rákóczit, egy Kossuth Lajost, mint politikai alakokat fogják fel, holott azok már a történelemel. Nem mesterségesen idéztettek fel a nemzeti kívánságok. Azok egész természetesen, a nemzeti öntudat meg erősödéséből állottak elő.

Szechenyi Imre gróf elismeréssel szól a hadügyminiszter tegnapi beszédéről. A kormány által meghatározott és a jövőre kiállításba helyezett engedményeket kielégítőnek találja.

Kérdést intéz a hadügyminiszterhez tegnapi beszédjének azon részére vonatkozólag, amelyben a magyar nyelvnek a *hadi iskolában* és a *vezérkarban* való érvényesüléséről szólt. Szeretné, hogy a hadi iskolában előirt tantárgy legyen a magyar nyelv és a *hadseregnek* legalább tabornokai is magyarul beszéljenek.

Laszkáry Gyula kérdést intéz a hadügyi kormányhoz a *Magyarországon felállítandó arzenál* tekintetében. Részletes felvilágosítást kér a hadügyminisztertől arra nézve, hogy mibe kerülne egy ilyen intézménynek Magyarországon való felállítása, mert az nem volna helyes, hogy csak a terhek tekintetében érvényesüljön a paritás.

Gr. Apponyi Albert mindenekelőtt megjegyzi, hogy a legteljesebb mértékben osztozik előtte szóló tagtársának nemcsak a magyar arzenálra, hanem a magyar közgazdaság aránylagos részvételére vonatkozó követelésében is. Ami a hadügyminiszter és a miniszterelnök tegnapi nyilatkozatát illeti, fenntartva magának, hogy a plenáris ülésben ismétlje benyomásait, konstatálja mindenekelőtt azt, a miben határozott *haladás és javulás* van a helyzetben ezen delegációs ülés alkalmából a ré-

giekhez képest. Ezt szóló a hadügyminiszter tegnapi beszédében találja és azon kijelentésében, hogy keresi a határvonalak megállapítását, a melyek mellett úgy a hadsereg jelenlegi szervezetének alapelvei, a mint azok az 1867: XII. t. c. ben gyökereznek, sértetlenül fentartandók másrészt pedig a magyar nemzetnek, mint egységes politikai nemzetnek és a magyar államnak formálható és formált jogos igényei kielégítenek.

A katonai oktatás terén elért vívmányok azonban nem elégitik teljesen ki.

Tisza István gróf Apponyi szavaira reflektál és kimutatja, hogy a katonai oktatás terén elért eredmények nagy jelentőségűek.

Keglevich gróf felszólalása után Rakovszky István gróf azt hangoztatja, hogy a katonai bünvádi perrendtartás dolgában Tisza nem képes terminust adni.

Tisza István kijelenti, hogy nincs szándékában a katonai büntető perrendtartás ügyét elhalasztani.

Ezzel az általános vitát berekesztették.

A részletes vita során

Apponyi Albert kifogásolta, hogy a honvédségnél levő magyar tisztek oly nehezen tudnak előrehaladni, és hogy egyetlen magyar honvéd hadtestparancsnok sincs.

Pitreich hadügyminiszter kijelenti, hogy ennek elvi akadályja nincs.

Ugron Gábor kérdi, hogy mért helyeznek át a honvédséghez annyi magasabb közös hadseregbeli tiszteket.

Pitreich hadügyminiszter azt feleli, ha a 3. szolgálati arány helyreáll, ez meg fog szűnni.

Bolgár Ferenc, Münnich Aurél és Okolicsányi László felszólalásai után a vitát holnapra halasztották.

A delegáció e hó 15-én tartja első plenáris ülését. A király e hó 22-én és 24-én a delegátusok tiszteletére ebédet ad.

Csanádmegye ügyei.

(A szocializmus terjedése. — Sérelmek az ex-lex körül. — A rossz aszfalt.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Makó, február 10.

Csanádmegye közigazgatási bizottsága ma délelőtt tartotta meg február navi rendes ülését Meskó Sándor dr. főispán elnöklésével. Az ülésnek az előadók havi jelentéseinek kívül fontosabb tárgyai azok a felszólalások voltak, amelyek az *ex-lex állapottal* kapcsolatban hangzottak el.

A gyűlést délelőtt kilenc órakor nyitotta meg a vármegye főispánja s a szabadságon levő Náray Lajos dr. alispán helyett Hervay István megyei főjegyző terjesztette elő az alispáni jelentést. Jelenti, hogy a megyei szolgabírákkal tisztiszéket tartott a bírságpénzek kezelése tárgyában. A szolgabírói kar véleménye az, hogy az új eljárás akadály nélkül életbe léptethető e tekintetben is s ennek alapján meg is történt az intézkedés. Panaszodik ezután a jelentés a *szocializmus terjedéséről*. Különösen a *battonyai járás* községeit szemelték ki az agitátorok működési tereül, ahol a legnagyobb mértékben fanatizálják a hiszékeny szegény népet. Ez okból felkérte a főispánt, hogy *Marcibányi-Dombegyháza* községben esendőörös felállítására érdekében tegyen lépéseket.

A jelentés tudomásul vétele után Vertán Etele bizottsági tag felolvassa André László pénzügyigazgatónak egy rendeletét, melyben meghagyja a pénzügyigazgató a battonyai dohánybeváltó hivatalnak, hogy a beváltott *dohány árából az illető termelők hátraleékos adóját*

vonja le. A rendeletet törvénybe ütközőnek tartja s intézkedést kér a bizottságtól.

Hervay István főjegyző kijelenti, hogy a rendeletről nem volt tudomása. Elismeri, hogy az törvényellenes s visszavonására megfogja tenni a szükséges intézkedéseket.

Justh Gyula oly súlyos törvénysértésnek tartja a pénzügyigazgató rendeletét, hogy a leg-szigorubb vizsgálat megindítását kéri.

Hervay főjegyző felszólalása után a bizottság megnyugodott abban, hogy a rendelet visszavonásáról a jövő ülésre jelentést terjeszt a főjegyző a bizottság elé.

Justh Gyula ezután az ő vadászati kihágási ügyében intézett kérdést a helyettes alispánhoz. Justh vadászati kalandja ismeretes. Egyik mezőhegyesi hajtóvadászaton vett részt s a csendőrök az igazolvány felmutatását majd a fegyver letételét követelték tőle. Az esetet a közigazgatási bizottság múlt üléséből felterjesztette a belügyminiszterhez. Justh Gyulát — mint ő előadja — a miniszter a makói pénzügyigazgató felterjesztésére felmentette a kihágás alól, de ez ellen tiltakozik, mert itt nem személyekről, hanem elvi jelentőségű törvénytárgyakról van szó s a felterjesztéssel ő nem a maga személyét akarta menteni. Részleges intézkedést nem fogad el, s indítványozza, hogy a bizottság a miniszter elvi jelentőségű döntését sürgetse meg.

A bizottság az indítványhoz hozzájárult s a belügyminisztert elvi jelentőségű határozathozataláért fogja megsürgetni.

Az ülésen a makói törvényhatósági ut aszfaltburkolatát is szóba hozta Justh Gyula. Köztudomású, hogy az ugynevezett aszfalt makadam kocsi-ut-burkolatnak nem volt be. Makón körülbelül három kilométer hosszban van a törvényhatósági ut aszfalttal burkolva s nem mulik el hét, hogy valahol javítani ne kellene. Justh Gyula az iránt intézett ma kérdést, hogy ilyen foltozott állapotban átveszi-e majd a megye az utakat.

A bizottság rövid vita után kimondta, hogy csak teljesen jókarban levő utat vett át s erről előre értesíti az aszfalt részvénytársaságot.

Az előadók jelentéseit vita nélkül tudomásul vette a bizottság s az ülés 12 óra körül véget ért.

SZÍNHÁZ ÉS IRODALOM.

A színház műsora:

Csütörtök: Józsi, bohózat. (Páros bérlet.)
Péntek: Józsi, bohózat. (Páros bérlet.)
Szombat: Józsi, bohózat. (Páros bérlet.)

* **Ujabb szerződtetések.** Tegnap részletes ismertetést közöltünk az aradi színház jövő szezonbeli társulatáról, a névsorból azonban kimaradt két fontos szerződtetés: *Paulay Erzsiké* és *Déri Jenő* tenoristái. Mindketten állandó vendégül kötötték le magukat Zilahy igazgatónak s havonként ötször lépnek fel. *Déri Jenő* minden operában és elsőrendű operettben énekelni fog, *Paulay Erzsike* fellépése pedig a társadalmi darabok előadását teszi érdekessé.

* **A Józsi csütörtöki premiérje** iránt a közönség körében nagy az érdeklődés. A darabhoz új díszletek készültek, a melyek elsőrangú színpadi attrakció számba mennek. A bemutató a szerző is jelen lesz.

* **Szinigazgatók szövetsége.** Kedden tartotta alakuló ülést a magyar szinigazgatók országos szövetsége *Krecsányi Ignác* elnöklése alatt. Megválasztották a szövetség elnökének egyhangúlag: *Krecsányi Ignác* temesvári budai szinigazgatót, ügyvivő alelnökének *Komjáthy János* kaszai, jegyzőjének *Nádasy József* pécsi szinigazgatót. A választmányba beválasztották: *Somogyi Károly* nagyvárad, *Makó Lajos* debreceni, *Mezei*

Béla győri, Balla Kálmán délvidéki szinigazgatókat, pótagokul: *Szendrey Mihály* pozsonyi és *Krémer Sándor* szatmári szinigazgatót. A szövetség már most megkezdi működését és elhatározta, hogy a vidéken erős mozgalmat indít a maga kebelében a magyar irodalom támogatására, fejlesztésére. Ezenkívül több humánus és jótékony intézmény előmozdítását is feladatául tűzte ki. A szövetségi ügyeket egyelőre *Komjáthy* alelnök és *Nádasy* jegyző intézik.

* **Magyar primadonna Amerikában.** *Russinszky Ilona*, a nagyvárad színház primadonnája, ki azelőtt az aradi társulat tagja volt, a brooklyni színházhoz szerződött operabájosnőnek. Május elsőjén mutatkozik be *Fauszt* Margareta szerepében. Az amerikai magyarok nagy ünnepséggel fogják fogadni a magyar művésznőt.

A japánok újabb győzelme.

(Az orosz-japán háború.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, február 10.

Ugy látszik, hogy a Korea birtokáért folyó háború Japánra nézve kedvező előjelekkel indul. A táviró rövid idő alatt immár a második japán győzelemről ad hírt. A *Port-Arthur* ostroma után ma a japánok *Csemulpo* mellett újabb diadalt értek el. Két orosz hadihajót tönkretettek és folytatják az előrenyomulást Korea fővárosa fele. A cár pedig a kazáni csodátévő szent szüz előtt térdepelve imádkozik az orosz fegyverek győzedelméért...

A háború eseményeiről a következő táviratokat vesszük:

A cár kiáltványa.

Pétervár, február 10. A hivatalos lap *Miklós* cárnak a következő kiáltványát teszi közzé:

Tudomására juttatjuk a következőket hű alattvalóinknak. A szívünknek drága béke megővésére mindent elkövettünk a távol Kelet nyugalmanak megszilárdítására. Békeszeretetünkkel kifolyólag beleegyezésünket adtuk a két birodalom között a koreai ügyekben fennálló szerződéseknél a japáni kormánytól indítványozott revíziójába. Az e tárgyban kezdett alkudozásokat azonban nem vitték végre és *Japán*, mely kormányunk utolsó válaszában megérkezését sem várta be, értesített bennünket az Oroszországgal való tárgyalások és diplomáciai összeköttetések megszakításáról. A nélkül, hogy minket értesített volna arról, hogy az összeköttetés megszüntetése a háború megkezdését jelenti, a japán kormány parancsot adott torpedónaszádjainak, hogy hirtelen támadja meg hajóhadunkat *Port-Arthur* erődjé előtt. Helytartónk jelentésének vétele után azonnal elrendeltük, hogy *Japán* kihívására fegyverrel feleljünk. A midőn ezt az elhatározásunkat közzhírré tesszük, rendíthetetlen bizalommal fohászkodunk a mindenható segítségért és szilárdan bízva abban, hogy hű alattvalóink készséggel védik meg velünk együtt a hazát, kérjük isten áldását dicsőséges hadseregünkre.

A tengernagy jelentései.

Pétervár, február 10. *Alexejev* tengernagy helytartónak a cárhoz intézett távirata a következőket tartalmazza:

Első táviratunk kiegészítéseképpen jelentjük, hogy mind a három megsérült hajó vizen van. A kazánok és gépek nem sérültek meg. A *Czarevics* a kormányrészen, a *Retvizan* a víz alatt lévő szivattyukészülékek körül, a *Pallada*

derékon, a gépezet közelében sérült meg. A robbanás után azonnal cirkálóhajók jöttek segítségül és a sötétség dacára intézkedés történt, hogy a megsérült hajókat a belső kikötőbe vigyék. A tisztek közül senki sem sérült meg, két altiszt meghalt és öt ember a vízbe fullt, nyolcan megsérültek. Az ellenséges torpedónaszádokat idejekorán erős tüzeléssel fogadták a hajók. A támadás után két fel nem robbant torpedót találtak.

Alexejev helytartónak *Miklós* cárhoz intézett tegnapi keletű távirata a következőképen szól:

15 vérteshajóból és cirkálóhajóból álló japán hajóraj megkezdte ma *Port-Arthur* lövöldözését. Az erődből visszalöttek. A hajóhad felszedte horgonyait, hogy részt vegyen az ütközetben.

A harmadik távirat a következőket tartalmazza:

Mintegy óras lövöldözés után beszüntette a japáni hajóraj a tüzelést és dél felé távozott. Veszteségünk két tengerésztiszt, 51 sebesült altiszt, kilenc ember meghalt. A parti ütegben egy ember meghalt, három megsebesült. A küzdelemben a *Poltava* páncélos és a *Diana*, *Askold* és *Norvik* cirkálók a vízszínen sérültek meg. Az erőd jelentéktelenül megsérült.

Port-Arthur ostroma.

Páris, február 10. A lapok tegnapi kelettel a következő *port-arthuri* táviratot teszik közzé: 15 vérteshajóból álló japán hajóhad ma reggel óta lövi *Port-Arthurt*. Az erősségből viszonozzák a tüzet. Az egész hajóhad víznek indult, a harc folyik.

New-York, február 10. Csifuból *New-Yorkba* érkezett táviratok azt jelentik, hogy a három orosz hadihajót, melyeket a japánok *Port-Arthurnál* torpedókkal megsértettek, a partra vontatták.

New-York, febr. 10. A *New-York Herald*nak jelentik Csifuból: A japánoktól harcra képtelenné tett orosz csatahajók mélyjárati hajók elől elzárják a kikötőbe vezető utat. Az oroszok szivattyúzással igyekeznek a hajókat a víz színén tartani, tömlik a réseket és magas vizállásnál próbálják a belső kikötőbe vontatni.

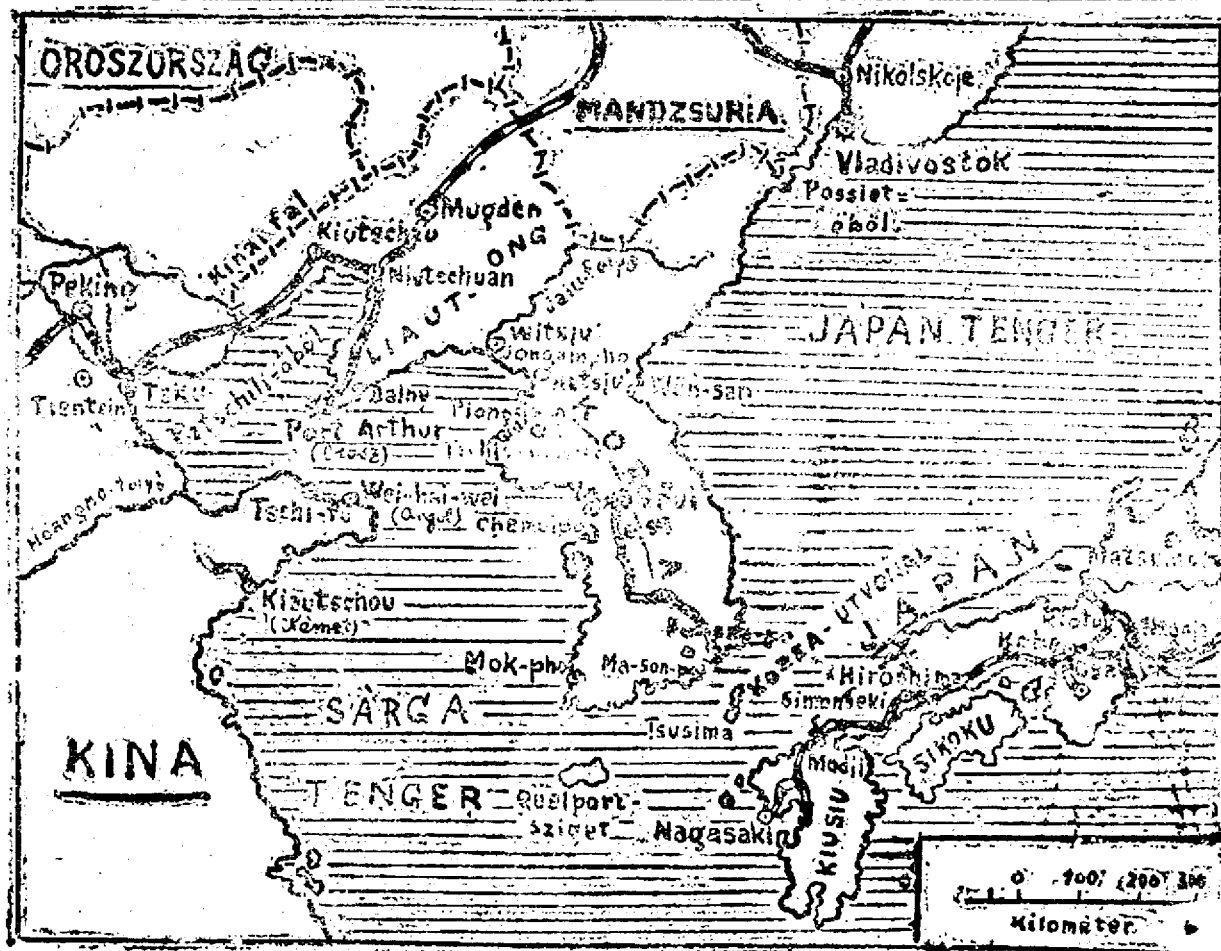
Port-Arthur február 10. A *Pallada* nevű orosz hajó elsüllyedéséről szóló hír valótlan. A hajón csak egy kazán explodált, és a hajó egy része levegőbe repült. A *Pallada* mindazonáltal visszatért a kikötőbe, és remélik, hogy rövidesen harcra képes állapotba helyezik.

A japánok új győzelme.

London, febr. 10. A *Daily Mail* jelenti *Tiencinből*: Vasárnap a *csemulpoi* kikötő előtt hirtelenül csapatszallító hajókon japán hadosztály jelent meg cirkálóhajók kíséretében. A japán parancsnok felszólítására a *Varjag* és *Korec* nevű orosz cirkálóhajók, melyek a kikötőben horgonyoztak, megadták magukat a nélkül, hogy egy lövést tettek volna. Ezután a japán csapatokat hirtelen partra szállították. Nyolcezer ember mindjárt partra szállott. A japán csapatok kezdenek Szjőul felé vonulni.

London, február 10. A *Reuter-ügynök*ségnek jelentik *Sanghaiból* tegnapi kelettel: Itt az a hír, hogy a *Mongolia* nevű postagőzös, mely vasárnap indult el *Sanghaiból*, *Santung* partjának magasságán a japánok elfogták.

New-York, február 10. Csifuból azt jelentik, hogy a *Varjag* és *Korec* nevű orosz hadihajókat a japánok a *csemulpoi* kikötőben blokkírozzák.

Az orosz-japán háború színhelye.

London, február 10. A *Daily Mail* jelenti Tiencinből: A japán csapatok megindultak Szjoul felé, hogy megszállják a fővárost. Csemulpon kívül a Korea déli és keleti részében lévő fő kikötőkben is szállottak partra japán csapatok.

Tokio, február 10. Hir szerint tegnap, a Csemulpo melletti ütközet délelőtt tizenegy órától délután három óráig tartott. A japánok két orosz hajót, a Koreát és a Varjakot harcra alkalmatlanná tették. A Koreahajót fenekét sikerült kifúrni, a Varjakhajót pedig fölggyújtották. A legénység egy részét partra szállították és foglyul ejtették.

A hatalmak magatartása.

Washington, febr. 10. A kormány elhatározta, hogy a japán-orosz háborúban teljesen semleges marad.

Washington, febr. 10. Hay államtitkárnak a hatalmakhoz intézett javaslatát eredetileg a mandzsúriai nyílt ajtó fenntartására irányulnak. Később azt indítványozta, hogy Kína integritását tartsák fenn és most az ellenségeskedés korlátozása csak kis területre szorítkozik. Hir szerint Haynak indítványai a küzdelem terének korlátozására vonatkozólag az orosz és japán kormányhoz intézett jegyzékek formáját öltötték, miközben a semleges hatalmakat felszólítják, hogy hasonló értelemben forduljanak a hadakozó felekhez. Az indítványok bir szerint máris kedvező felvételeire találtak. Hir szerint Haynak a hatalmakhoz intézett jegyzékében az a pont is benne foglaltatik, hogy sem Oroszországnak, sem Japánnak ne engedjen meg a tulajdonképpen való Kínába behatolni.

Páris, febr. 10. A tegnap tartott minisztertanács után Pelletan tengerészeti ügyi miniszter a vezérkar főnökével tanácskozott, hogy megállapítsák a kelet-ázsiai francia hajórajnak adandó utasításokat. Az összes hajók utasításokat fognak kapni, hogy a francia vizeket ne hagyják el.

Ujabb készülődések.

London, február 10. A *Daily Mail* jelenti Tiencinből: Fuzant és Mazamphót japán gárdahadosztály tartja megszállva.

A vladivosztoki orosz hadihajót a jég és jég berekesztve tartja.

A *Daily Mail* jelenti Port-Arthurból: Krasztalanszki gróf tábornok holnap Liau-jangból 24 üteget és három gyalogezredet magába foglaló tüzérdandár élén a Jalu folyóhoz megy. A 3., 4. és 5. dandár a vasut mentén a Heissengtől 40 kilométernyire különválta magát. Az 5. dandár három ütege Kinsauban van. Összesen 35 kelet-sibériai ezred van Mandzsúrországnak, négy ezred megy csütörtökön Vladivosztok felé.

Cannes, február 10. Sándor és Miklós Mihajlovics nagyhercegek tegnap este Pétervárt utaztak.

London, február 10. A *Times* jelenti Tokióból e hó 8-áról: Azt hiszi, hogy a császári főhadiszállás háború ideje alatt Kiotóban lesz.

Pétervár, február 10. A cár a haditengerészet összes tiszthelyetteseit tiszteiké nevezte ki.

Az elfogott jegyzék.

Frankfurt, február 10. A *Frankfurter Zeitung* pétervári levelezője előkelő helyről arról értesül, hogy a japánok Oroszországnak Rosen báróhoz intézett jegyzékét elfoglalták és nem engedték kézbesíteni.

Monarkiánk és a háború.

Bécs, febr. 10. A magyar delegáció külügyi albizottságában Ugron Gábor és Eszterházy János kérdéseire Goluchovszky Agenor közös külügyminiszter kijelentette, hogy az orosz-japán háborúra nézve az összes hatalmak elhatározták a legszigorúbb semlegességet, s abszolút nem avatkoznak annak lefolyásába. Kijelentette továbbá, hogy monarkiáknak a konfliktus körül semminél érdekeltsége nincs. Ez azonban nem zárja ki, hogy a háborúnak gazdasági tekintetben hasznát ne vegyék, s esetleg a két küzdő fél nálunk vehessen lovat, fegyvert és élelmet. Kijelentette még a külügyminiszter, hogy a háború a magyar-osztrák és orosz balkáni akció békés jellegére semminemű befolyással nincsen.

Az ülés végén az albizottság Ugron kivételével elfogadta Falk Miksa előadó javaslatát, hogy az albizottság a külügyminiszter iránt bizalmát nyilvánítja.

A cár imádkozik.

Szentpétervár, február 10. A cár, mielőtt Moszkvába utazna, hogy onnét az orosz néphez proklamációt intézzen, Kazánba megy, hogy ott a csodatevő szűz Máriától az ég áldását kérje az orosz hadseregére, a mint hasonló pillanatok előtt ősei szokták tenni.

A tőzsdék.

Berlin, február 10. Az itteni tőzsdére az a hír érkezett, hogy az orosz birodalmi bankok szincikátust alapítanak, amely a piacra dobott orosz értékpapírokat összevásárolja, hogy ezzel megakadályozza a papírosok rohamos hanyatlását.

Páris, február 10. Oroszország híre szerint a francia, belga és holland bankokkal egy milliárdos kölcsön felvétele iránt tárgyal. A hír megerősítésre szorul.

SPORT.

+ Az Aradi verseny-egylet február hó 14-én d. e. 10 órakor Aradon, az Arad-csanádi gazdasági takarékpénztár igazgatósági tanács termében tartja X-ik közgyűlését és ezzel kapcsolatos választmányi ülését. Napirend: 1. Titkár jelentése az egylet 1903. évi működéséről. 2. Az 1903. évi számadások bemutatása és azok felülvizsgálatára kiküldött számvizsgáló bizottság jelentése. 3. Az 1904. évi költségvetés megszavazása. 4. Urbán Iván és Bréda Viktor gr. alelnökök lemondása következtében két alelnök választása. 5. Folyó ügyek. Arad, 1904. február hó. Gróf Károlyi Gyula, elnök.

Az agrárpalota adója.

(A gazdasági-egyesület és a város.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, február 10.

Zajos, kis izgatottság által kísért vita kíséretében foglalkozott a város mai közgyűlése az aradmegyei gazdasági egyesület beadványával, a melylyel a József főherceg-úton épült házára állandó adómentességet kér.

— Ohó!

— No ez már sok! — kiáltották többen közbe, s általános zavargás jelezte az antipatiát, a melylyel a kérelmet fogadták. A vége az lett, hogy nemcsak elutasították a kérelmet, hanem azt is kimondták, miszerint megkeresik a pénzügyigazgatóságot, hogy az állam részéről se adassék meg az állandó adómentesség.

Az aradmegyei gazdasági egyesület beadványát Lőcs Rezső tanácsnok refutálta. Az egyesület a közigazgatási bíróság egy döntvényére hivatkozik, amely szerint közcélokra szolgáló új épületeknek állandó adómentesség is adható, s ennek alapján kéri annak megadását. A tanács, szíva való tekintettel, hogy itt a kivételes méltánylás oka fenn nem forog, de azért is, mert a pénzügyigazgatóság az állami adómentességet illetőleg még nem határozott, a kérelem elutasítását ajánlja.

Nagy zsivaj fogadta az előadó szavait.

Steiner Jakab: Akármint csinál a pénzügyigazgatóság, az állam, — mi nem adjuk meg az állandó adómentességet. Nincs is címe rá. Maholnap az nem lesz egyesület, hanem közkereseti társaság. Nemcsak, hogy állandó házadómentességet nem érdemel, hanem harmadik osztályú kereseti adóval kellene megróni. (Derűtség. Nagy zaj).

Mülek Lajos dr. hasonló nézetben van. Az tényleg nem egyesület, hanem úgynevezett *grajzlerraj*...

— *An gró üzlet!* — kiáltotta közbe valaki.

— Tehát üzlet; nincs értelme, hogy ne fizessen adót, — folytatta Mülek. — Föltételezem a pénzügyigazgatóságtól, hogy ennek a kérésnek eleget nem fog tenni. Azt indítványozom: *írjon át a város a pénzügyigazgatósághoz*, hogy a gazdasági egyesületnek az állandó adókedvezményt *ne adja meg*.

Institúris Kálmán polgármester: A mi átiratunk nem fogja alterálni a pénzügyigazgatóságot: azt a törvények és rendeletek kötelezik.

— *Szavazzunk!* — kiáltották a nagy zűzben.

Az állandó adómentesség mellett egy hang se emelkedett. Csupán arról volt szó, hogy a tanács javaslatát fogadják-e el, vagy Mülekét. A szavazás mégis zavarral járt.

A polgármester föltette a kérdést:

— A kik a tanács javaslatát fogadják el, a mely a kérelem elutasítását ajánlja, álljanak föl.

Többség. Ekkor azonban föláll *Vajda István* dr.

— Mint ellentét van a két javaslat fölállítva, vagy pedig úgy, hogy az egyik maga után vonja a másikat?

— Nem ellentét, — feleli a polgármester, s nyomban fölteszi a másik kérdést:

— A kik Mülek Lajos dr. indítványához járulnak hozzá, azaz a pénzügyigazgatósághoz való átirást ajánlják, álljanak föl.

Még nagyobb többség, mint az előbb. A javaslatra szavaz a tanács többsége is. De ezzel még mindig nincs végleg elintézve az ügy.

Barabás Béla dr. tett egy megjegyzést. A tanács javaslata olyan, hogy abból esetleg azt lehet kimagyarázni; ha a pénzügyigazgatóság meg fogja adni az állami adómentességet, akkor megadjuk mi is a községit. Ezt már most ki akarja zárni. Ez nem képtelenség. Vannak egyének és jogi személyek, a kik állami adót nem fizetnek, de községit adóval meg vannak terhelve. A multban például úgy voltak a vasutasok. Azért azt kívánja, hogy már most kimondják, ha a pénzügyigazgatóság az állami adót el is engedi, a város azért kiveti a községit adót. (Élénk helyeslés.)

Lócs Rezső tanácsos fölvilágosítja Barabást, hogy a házakat illető községit adó kivételének alapja az állami házbéradó. Ha a házbéradó nem vettetik ki, nincs mi után kivetni a községit adót. A kérdés megoldására azt ajánlja, hogy a tanács kísérelje figyelemmel az ügyet, s ha a pénzügyigazgatóság esetleg az állandó állami adómentességet megadná, *felebbezzék meg a végzést a közigazgatási bírósághoz*.

A közgyűlés ezt is elfogadta.

Binge Adolf, a *vajgyár* tulajdonosa ugyanily kéréssel fordult a törvényhatósághoz. Szintén állandó adómentességet kért. Ezzel már rövidebben végeztek. Még jóformán meg se hallgatták a tanács javaslatát már nagy zugással elutasították a kérelmet.

— Ez is? — kiáltották.

Steiner Jakab kommentálta élénk helyeslés közben az elutasítást. A vajgyár, mondta, nem is új épület, hanem egy régi gyárból lett átalakítva. És hova leszünk, mondta, ha mindenki, a ki közénk jut, adómentességet kér. Mi, akik annyi és annyi éve vagyunk itt, sohase kértünk. Ha mindenki adókedvezményt kap, ki fogja akkor egyáltalán az adót fizetni?

A közgyűlés a tanács javaslatát tette határozattá, a kérelmet elutasította.

Az aradi Kossuth-szobor.

— Kérő szavak. —

Arad, február 10.

Még nincs négy esztendeje, hogy az aradi társadalom egy maroknyi, lelkes hivekből álló csapatának lelkében kigyúlt az eszmévé erősödött gondolat: Szobrot emelni *Kossuth* Lajosnak Aradon.

A lelkesedést tett követte és csakhamar olvashatta *Aradváros* és *Aradmegye* hazafias közönsége a megalakult szobor-bizottság felhívásait. Szinte akaratlanul is eszünkbe ötlük a meglepő hangú felhívás egy-egy izzó mondata, egy-egy buzdító szava, a gyűjtésre vonatkozó egy-egy gyakorlati eszméje.

„Olvassa el mindenki sorainkat és ne zárkozzék el senki sem kérő szavaink elől. Meg kell-e valakinek megmagyarázni, hogy ki volt az a *Kossuth* Lajos? Van-e a beszélni már tudó gyermekétől kezdve egészen a beszélni is már alig tudó öreg emberig, csak egyetlenegy magyar állampolgár, a ki ne ismerné *Kossuth* Lajos nevét, dicsőségét? Ugy-e bár nincs. Hát mi ezért akarunk *Kossuth* Lajosnak itt Aradon századokig erős, az idő és enyészettel dacoló emlékszobrot emeltetni, hogy végtelen időkig s a messze jövőnek nemzedéki között szintén ne akadjon s ne legyen egyetlen ember sem, a ki ne tudná, ne érezné, ki volt az a *Kossuth* Lajos!

Azt óhajtjuk, azt akarjuk, hogy *Arad* város valamilyik kiváló terén *Kossuth* Lajosnak szobor emeltessék, egy hatalmas és fenséges emlékü, a mely méltó legyen *Aradhoz*, méltó legyen *Kossuth* Lajoshoz, méltó legyen azon történelmi dicsőségre, a mely körül ragyogja az ő nevét, körül ragyogja a mi *Nemzetünk*et.

A kivitelnek széleskörű tevékenysége *Arad* sz. kir. város polgárságát, annak kimagasló alakjait, tevékeny és lelkes vezetőit fogja illelni.

Arra kéljük tehát fel *Arad* város és *Aradmegye*nek polgárságát, derék lakosságát s minden jóra való hazafit és honleányt, hogy föllérjeivel a szegény, ezüstjével a tehetős s aranyával a gazdag járuljon hozzá *Kossuth* Lajos aradi szobrának alapjához.

Minden ember, az életnek folytonos küzdelmében, ha ritkán is, reá talál a megnyugtatósnak, az örömnak, a jól eső érzületnek szigetére, a midőn az őt környező családtagokkal ünnepet szentel és áldozatot hoz örömének, megelégedésének. Azt óhajtjuk, hogy a derült kedély óráiban jusson eszébe polgártársainknak a mi szent feladatunk, azt akarjuk, hogy az örömnak hozott áldozatnak egy-egy paránya jusson el a *Kossuth* Lajos szobor alapjához.

Négy év telt el a felhívás óta, s *Aradon* még nincs *Kossuth* Lajosnak szobra, holott az ország száz más városa, faluja már rég büszkélkedhetik a nagy reformátor ércalakjával.

E hétről-hétre visszatérő rovat lesz hivatva a közönség figyelmét ébrenlétben tartani, hogy az évekkel ezelőtt felvetett eszme minél előbb teljesülésbe menjen.

A szobor alapjára legujabban a következő adományok érkeztek be:

*Moskovicz Mór*né Csucs 150 korona, *Mallár Imre* Csermő 676 korona, *Blicse*ésből 40 fillér, *Kossuth* Lajos betegsegélyező egyesület közgyűlésén 386 korona, *Friedmann József*nél társaság 2 korona, *Glücksman*n *Pepi* Nyiregyháza 320 korona, *Ingyen kenyérből* fönnmaradt 5180 korona, *Kossuth* asztaltársaság 13276 korona, *Sugár József* 54. sz. gyűjtőívén 2 korona, *Hoffmann Sándor* 53. sz. gyűjtőívén 120 korona, *Jókedv*-asztaltársaság III/15. gyűjtés 640 korona, *Levelező-lapokért* 92/94. 948 korona, *Wechsler Regina* menyegzőjén *Kornis*né gyűjtőívén 7 korona, *Lippai sófőződe* 29. sz. gyűjtőívén 730 korona, *Máv. H. M.-Vásárhely* O. M. 205. sz. gyűjtőívén 1080 korona, *Aradmegyei* takarékpénztár 300 korona, *Berger József* 189 sz. gy. ivén 35 korona, *Georgiades József* 1 korona, *Cs. End*né, *Klapokné*, *Rózsáné*, *Solmanné* és *Solmann K.* gyűjtése *Klapok*nál 23 korona, *Bokor Ferenc* A. és V. útján 20 korona, *Ingyen kenyér* kamat 60 fillér, *dr. Keppich* *kragli nyereség* 1 korona, *levelező-lap*

95/96. 790 korona, *Aradvárosi tanyai iskola* 1454 korona, *Fakelmán* *Adám* kerekéi tanító 120 korona, *Aradi* *Chewra* *Kadisha* 200 éves fenállása ünnepe 30 korona, *dr. Kormányos* *Ferenc* *Szeged* 10 korona, *Kass Béla* 5 korona, *Solmann* *Amália* gyűjtése 10 korona, *L. L.* 97—101. 1924 korona, *Rosmar*ith *Albert* tanudij 4 korona, *Singer* *Mihály* 180 korona, 20. számú *persey* 254 korona.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Az aradi kereskedők köre vigalmi bizottsága *csütörtökön*, e hó 11-én este 9 órakor a kör nagytermében osztja ki a december hóban tartott *magánjelenetverseny* díjait. A díj-kiosztásra a vigalmi bizottság tagjait s az egyéb érdeklődőket ez uton hívja meg az *elnökség*.

A hegyaljai motoros a közgyűlésen.

(Két óras vita.)

— Az *Aradi Közlöny* tudósítójától. —

Arad, február 10.

Régóta volt hosszabb vitája a városi közgyűléseknek, mint ma, az *aradhegyaljai* motoros körül. Tudvalevő, hogy a városhoz benyújtott kérelemmel szemben a pénzügyi bizottság csak 50,000 korona értékű törzsrészcvény jegyzését javasolta, ezt is csak azzal a föltétellel, ha a város ugyanily értékű elsőbbségi részvcnyet jegyezhet. A tanács ezzel szemben a kérelem teljes elutasítását javasolta a mai közgyűlésnek.

E kérdés közül indult meg az a szenvedélyes vita, amelynek során *Varjassy* *Lajos* helyettes polgármester figyelmet érdemlő és világos érvekkel sáncolta körül a tanács álláspontját. A közgyűlés azonban egyelőre nem hozott véghatározatot, hanem a motorostársulat költségvetéseinek tisztázására kiküldött egy ad hoc bizottságot, amelynek véleményes jelentése után fog végleg eldőlni ennek az ominózus kérdésnek a sorsa.

A közgyűlés ezen részéről a következő részletes tudósítást adjuk:

(A motoros vasut kérelme.)

Kádas *Kálmán* főjegyző, ez ügy referense előadja; hogy a létesítendő *arad-hegyaljai villamos vasut*társasága kérvényt adott be, melyben azt kéri, hogy a város közönsége 100,000 korona értékű törzsrészcvény jegyzése által járuljon hozzá a vállalat támogatásához. A város törvényhatósága már 1896 ban egy az érdekeltek részéről beérkezett hasonló kérvény alapján elvbén megszavazta a 100,000 korona hozzájárulást és ezt a határozatot a belügyminiszter is jóváhagyta, de véglegesen ebben az ügyben nem döntött. Időközben azonban az előmunkálatok befejeződtek, szóval az ügy megérett és a társaság arra a meggyőződésre jutott, hogy a vasutat a modern követelményeknek megfelelően az eredetileg tervezett 800,000 koronából felépíteni nem lehet. Saakértő mérnökök véleménye szerint a tervezett vasut millió koronánál sokkal többbe kerülne. *Arad* városának nagy érdeke, hogy ez a vasut kiépüljön, ezt maga a városi törvényhatóság már 1896 ban is elismerte, mikor a hozzájárulást megszavazta. A pénzügyi bizottságnak az ügy tárgyalás végett kadatván, ez azt az előterjesztést tette, hogy a város most már a motoros vasut részére 50,000 korona névértékű törzsrészcvényt és 50,000 korona névértékű elsőbbségi részvcnyet jegyezzen. A pénzügyi bizottságtól a tanácshoz került a kérvény, mely ezt a következő javaslattal terjeszti be:

Elvitázhatlan tény, hogy a vasut kiépítése kedvező hatással lesz a város forgalmi és kereskedelmi érdekeire, de tekintettel mégis arra, hogy a város vagyoni viszonyai 1896. év óta lényegesen kedvezőlenebbek let-

tel., hogy a községi adó 41 százalékról azóta 65 százalékra emelkedett, s hogy a legközelebbi jövőben oly nagy feladatok, mint a vízvétel és a gázvilágítási művek megvalósítása, az aradi vár kisajátítása és a Marosid kiépítésének ügye várnak megoldásra, melyek a város anyagi erejét nagy mértékben igénybe veszik, ennél fogva a tanács ezen bizonytalan üzleti ügy támogatását nem javasolja.

Nagy zaj követte ezt az indítványt. Az általános zűrzavarból a helyeslés hangja hallatszott ki legelőkeltebben.

(A kérelem mellett.)

Schwarz Jenő dr. állott föl szólásra ezután. Meglepte őt a tanács javaslata s nem tudja, hogy mióta állott be az eszmék olytén fordulata, hogy amit tegnap jónak találunk, azt ma visszavonjuk. Be akarja bizonyítani, hogy a hozzájárulás által egy krajcár teher se hármlik a városra.

Előjáróban elmondja, hogy a város eddig minden ilyen közlekedési és ipari vállalatnál szemben nagyon bőkezű volt, 150,000 koronát adott a waggongyárnak, ingyen osztogatja a telkeket akármiyen gyárnak, milliókat akar befektetni egy új-aradi vashidba, de ennek a vállalatnak egy fillért sem akar adni, bár elismeri, hogy a vasut kiépítése nagy érdeke a városnak. Ha a város csak 50,000 kor. hozzájárulást szavazna meg, akkor ez mindössze egy negyed százalékos pótdadó emelést jelentene, még akkor is, ha a részvények semmit sem kamatoznának. Figyelmébe ajánlja azonban a közgyűlésnek, hogy a vállalat olyan adótárgy lesz, melynek adója fölül fogja múlni a hozzájárulási összeget. Ajánlja, hogy tagadják meg a vállalatnak a beszállított áruk után a közvetlen vámtámogatást, akkor a közvetlen vámtámogatás címen befolyó összegből kétszeresen is megtérülne a hozzájárulási összeg. Ha azonban a város megtagadná a hozzájárulást, ekkor megkísértené az egész vállalkozást s ezzel az egész kudarcért a felelősség a városra hármlana. A tanács ama indokával szemben, hogy a vasut talán nem fog kamatozni, utal az arad-battonyai motorosvállalatra és az aljóldi gazdasági vasutra, melyek igen jövedelmezők. Hogy mennyire forgalmasnak ígérkezik a vasut, elmondja, hogy az államvasutak statisztikája szerint Kurticsról évente 800.000 utas jön be Aradra. (Nem áll! Lehetetlenség! kiáltották közbe.)

Schwarz Jenő azt indítványozza, hogy a 100,000 korona helyett csak 50,000 koronát szavazzon meg a város, azon kikötéssel, hogy tartozik a vállalat a beszállított áruk után a közvetlen vámtámogatást és csak a radnai ut, kiskör-ut és az óvár-tér legyen az egyedüli forgalmi vonala.

Reinhart Gyula az aradi iparosok, de meg közgazdasági szempontból pártolja a vállalat kérését. Elmondja, hogy a hegyalja évente kerek két millió korona jövedelmet hoz, s ezt a jövedelmet ide kell terelni Aradra.

(Szakértőket.)

Varjassy Árpádnak az a meggyőződése, nem szabad visszahúzódnunk ipari és közlekedési vállalatok támogatásától. Létesítsünk, támogassunk minél többet, de okosan, azt mondja a tanács, hogy nagyok az adósságai. Spóroltak volna régebben. Nem hallotta azonban azt, hogy mért kétes jövedelmű a vállalat. A milyen jogon állítja a tanács, hogy a vállalat nem jövedelmező, azon jogon állítja ő, hogy jövedelmező lesz. Mielőtt ebben a kérdésben határoznának, meg kell hallgatni a legilletékesebb tényező, az aradi mérnök és építész-egyletet, melynek véleménye előtt feltétlenül meghajlik, meggyőződése, hogy becsületes és reális véleményt kap a város. Hallott valamit, hogy a vasutat egy millió 900,000 korona helyett egy millió 100,000 koronáért is meg lehet építeni. Nos, ezt meg kell tudni. Az ő álláspontja az, hogy a város ne lökje el magát a szép eszmét, hanem gondolja át alaposan az ügyet. Indítványozza, hogy adják ki az ügyet az építész-egyletnek véleményadás végett.

Steiner Jakab azt kéri, hogy a tanács javaslatát egész terjedelmében fogadják el.

Schwarz Jenő fölöslegesen tartja a mérnökegyelet véleményét, mert a miniszter a maga szakközveivel ugyanis felül vizsgálja a terveket s a költségvetést s csak ez lesz irányadó.

(A helyettes polgármester.)

Varjassy Lajos helyettes polgármester mondott ezután nagy leltszéllel föladott beszédet, melyben hathatósan megvédelmezte a tanács álláspontját. Schwarz Jenő, — ugymond — azon kezdte, csodákozik a tanács jelentésén, mert az ipartestülettel és az iparkamarával ellenkező álláspontot foglal el. Ha nem így volna, akkor a tanács nem volna egyéb, mint ezeknek a testületeknek a végrehajtó közege. Az a véleménye, hogy a törvényhatóságnak a tanács tagjaitól önállóságot követelni van joga. Az egész ügyben azonban nem az a főszempont, hogy például a kölcsön kirendő összeg a viszontlátás reménye nélkül vándorol egy német városba, sem az, hogy Győrön, vagy Aradon lesz-e a vállalat központja, hanem leginkább az, hogy a város a lovasutnak, melyet nemsokára tulajdonába és saját kezelésébe átvesz, konkurrenset szerez és azt még anyagilag is támogatja. Szakitani kell azon szomorú tapasztalatokra vezetett tradíciókkal, hogy ugyanazon vállalatról, melyet a város is megszerezhetett volna, idegen pénzcsoportok vágják szobrára a százazrekre menő hasznót. Itt van a legelső és legszomorubb példa, a gázvilágítási vállalat, mely idegen kézbe került a nagy jövedelemmel együtt. Azok a városok huznak igazán nagy hasznót, akik a mi károsodásunkon okulnak. Itt van a szomszédos Temesvár. Míg mi Aradon felállítottuk a villamos világítást, és drága pénzt fizettünk az áramért, addig Temesvár, mely a villamvilágítást saját kezelésébe vette át, 25 fillérért szállítja a világító áramot, 65 fillérért az erő átviteli áramot. Ez volna az iparosok érdeke, nem az, melyet Reinhart Gyula ur említett. Ő a maga részéről nem, mostani lovasut érdekeit védi, azt védje meg a társaság, de védi azért, mely néhány év múlva a város tulajdona lesz. Ő már most eleve szeretné kizárni, hogy a konkurrencia, mely semmiféle biztosítékot nem nyújt, megőjíe a saját lovasutunkat.

Azt javasolja, hogy a kérelmet most utasítsák el, ha pedig oly ajánlatot tesz a vállalat, mely akár közvetlen szempontból, akár a konkurrencia szempontjából biztosítékot tud nyújtani, akkor kezdjék meg újra a tárgyalásokat.

Zugó helyeslés fogadta Varjassy Lajos indítványát.

(A motoros tervéről.)

Hegedűs László fejtette ezután ki, hogy a tervezett vasut nagyérdű forgalmi eszköze lesz ugyan Aradnak, de ami a hozzájárulási kívánságot illeti, ez más rubrika alá tartozik. Már csak tekintettel kedvezőtlen pénzügyi viszonyainkra is pártolja a tanács javaslatát, de nem is volna nyugodt a lelkiismerete, ha olyan emberek rovatnának meg pótdóval, akiknek a vasuthoz semmi közük sincs, akiknek nincs szőlőjük, de meg nem is fognak utazni a vasuton. Bebizonyítja ezután, hogy a vállalkozók kérvényében előadott adatok nem reálisak. Az eddigi tapasztalatok után mondhatja, hogy a legkedvezőtlenebb eshetőséget tekintve, a legrosszabb esetben egy millió 440,000 koronába kerülne a vasut felépítése. Csatlakozik Varjassy Lajos felszólalásához, hogy ne engedjük idegenbe a tőkénket, hanem csinálják meg a magunk erejéből a vasutat. Helyteleníti, hogy a pénzügyi bizottság és nem a közlekedési bizottság tárgyalja ezt az ügyet.

(„Sárga sárkányaság.”)

Avarfy Géza beszélt ezután általános derűtség közben. Azt kérde, hogy a tanácsnak ezután se lesz pénze semmiféle új vállalatához, ha közérdeke is? Az nem kifogás, hogy német pénzzel akarják csinálni a motorost; akarják ők azt magyar pénzzel, fordultak ők fűhőfához. De mikor az Acsev mérnökeihez fordultak, azok kijelentették, hogy ők nem vesznek

részt a mozgalomban már csak a maguk presztizsének megővése miatt sem. Az Acsev azt mondta, hogy ha majd az asztalára tesznek egy milliót, akkor majd beszél a hegyaljai birtokosokkal és talán akkor majd csinál egy 75 centiméteres nyomtávú vasutat három kávédarálással. (Zajos derűtség). Hát mikor ő ilyen sárga sárkányaságot lát (Harsogó derűtség), akkor ő igenis azt mondja, hogy csak azért is meg kell adni a motortársaságnak mindent, amit kér.

Hegedűs László személyes kérdésben kér szót. Ő itt nem a csanádi vasut képviselője, hanem törvényhatósági tag. Ő senkitől nem hagyja magát befolyásolni. Hogy a csanádi vasutak képviselőket küldtek volna ki, és hogy ezek a képviselők jártak-e a motortársaságnál, arról neki nincs tudomása. Kereken visszautasítja, mintha ő sárga irigységből beszélt volna.

(Barabás javaslata.)

Avarfy Géza helyreigazító szavai után Barabás Béla emelkedett szólásra. Minden szószaporítás nélkül a következő indítványt teszi:

A város közönsége a tervbe vett motoros vasut szükségességét és célszerűségét belátván, ahhoz erkölcsi támogatásával készséggel hozzájárul, sőt nem zárkozik el az anyagi támogatástól sem, azonban eziránt ma még határozatot nem hozhat. Utasítja a tanácsot, hogy a speciális szakértőkkel kiegészítendő közlekedési bizottságnak a területi használatra vonatkozó meghallgatása mellett s az esetben, ha a vállalat a város jogait és érdekeit biztosító garanciát nyújt, úgy a tárgyalások fonalát vegye fel s véleményes jelentését mielőbb terjessze a közgyűlés elé. (Élénk helyeslés.)

Szathmáry János: Előre is kijelenti, hogy a tanács javaslatához járul. Indokait majdnem a Schwarz Jenő és a motoros mellett szólók beszédéből merítette. Schwarz azt az erkölcsi felelősséget emlegette, amely a városra a megtagadás miatt hármlik. Kétoldalú ez az erkölcsi felelősség és inkább arra int, hogy ne adjunk semmit. Ha a megyékre és a községekre rossz példa lenne a meg nem szavazás, ép olyan rossz példa lehet, ha megszavazzák. Közérdekről beszélnek? Ez soknak az érdeke, de nem közérdek, amiért áldozatot kéne hozni, mikor még azt se tudjuk, hogy nem ugrunk-e a sötétbe. Aradnak ötvenezer lakosa van és ezeknek egy huszadrészének sincs birtoka a Hegyalján. Ő elvben nem ellenezné a támogatást, de ezt két feltételhez köti: reális költségvetés előterjesztéséhez és ahhoz, hogy ne tegyenek részvény és részvény közötti különbséget. Statisztikai adatokkal bizonyítja, hogy a költségvetés nem reális. Tört, akit Avarfy motoros kapacitásnak nevez, 12 koronát számít naponta pályafentartási költségekre, holott ez tizszerennyi. Vonatszolgáltatásra egy fillér sincs felvéve. Ilyen megbízhatóság mellett nem tartja a költségvetést reálisnak, a motoros támogatását a város érdekében állónak és ellenzi, hogy csak egy fillért is megszavazzanak.

— Szavazzunk! — kiáltják néhányan, mire Institoris Kálmán kéri a szólásra feljegyzeteket, hogy álljanak el a szótól.

(A motoros ellen.)

Boros Vida: Már csak a jogosság szempontjából sem áll el a szótól, mert ha órák hosszáig hallgatta a közgyűlés a motoros képviselőinek beszédét, az ellenpárton levőket is hallgassák meg. Nem fogadja el Barabás indítványát, mert az erkölcsi elégtételt akar adni olyan vállalatnak, amely ilyen irreális alapon áll. Nem ad semmiféle támogatást. Schwarz Jenő 50,000 koronás indítványában van valami, ami többet ér a 100,000 koronás támogatásnál is, és ez az, hogy ki akarja mondatni, miszerint a motoros bejöhet a város kebelébe. (Nagy zaj. — A csanádi se jön be? — Kiáltások. Előnk többször csenget.) A fogalomzavar nem mehet annyira, hogy egy egyszerű indítvány alapján ilyesmit fogadjon el a közgyűlés a közúti forgalom megcsonkítására. Visszautasítja az összes indítványokat, egyedül a tanácsot nem.

És előre is tiltakozik, hogy a motoros a városba bejöhessen. (Oriási zaj.)

A motoros pártiak az egész beszéd alatt úgy zajongtak, hogy alig lehetett néhány szót érteni.

Fényes Dezső: (Holnap! Holnap! kiáltások.) A tanács javaslatához járul, mert ebben az ügyben lehetetlen tisztán látni. Ha a társaság a minimális kamatlábat biztosítja, akkor mindent megad, de egy ma ismeretlen dologhoz, melynek még költségvetése sem a ketszerkettő alapján készül, nem nyújt támogatást. Még ha nem is kételkedik a költségvetés realitásában, akkor sem lát tisztán a miniszterium felülvizsgálása előtt. Addig, míg a miniszter nem dönt ebben a kérdésben, ő még erkölcsi obligót se vállal, s így a Barabás indítványát sem fogadja el.

(Zárószavak.)

Kiss Ferenc védi ezután a kereskedelmi és iparkamarát *Varjassy* Lajossal szemben, mire *Varjassy* félreértett szavait megmagyarázza. — *Reinhart* Gyula kér ezután személyes kérdésben szót, de miután a motorosról beszél, az elnök figyelmezteti, hogy csak személyes kérdésben van joga beszélni. *Reinhart* erre leül.

Schwarcs Jenő dr. és *Varjassy* Árpád éltek ezután a zárszó jogával; mindketten a Barabás Béla indítványához csatlakoztak, mire *Institoris* Kálmán polgármester kijelenté, hogy *halasztó* indítvány érkezvén be (t. i. a Barabásé), erre kell először szavazni.

A közgyűlés szótöbbséggel elfogadta a *Barabás Béla* indítványát. Ezután az idő előrehaladottsága miatt a közgyűlés folytatását holnapra halasztották. Az ülés hét órakor véget ért.

MULATSÁGOK.

Farsangi naptár:

Február 11. A gyoroki kaszinó hangversenynyel egybekötött táncvigalma.

Február 13. A szegény tanulókat segélyező egyesület bálja (Fehér Kereszt.) — Az aradi magyar államvasúti altestikör táncvigalma (Vasúti vendéglő.) — A magyar szent korona országai vöröskereszt-egyletének új-aradi fiókja álarcos-bálja (Uradalmi sörcsarnok.) — A borosjenői asszonyok kalikó bálja (Kaszinó.) — A waggongyári dal- és hangversenynyel egybekötött táncvigalma (Központi Szálló.) — A magyar szent korona országai vöröskereszt-egylete glogováci fiókja táncvigalma (Nagyvendéglő.) — Az új-arad-izsigmondházi jótékonycélú Petőfi-asztaltársaság táncvigalma (Petőfi-vendéglő.) — Az aradi és csanádi egyesült vasutak futók karának táncvigalma (Színházi sörcsarnok.)

Február 14. A haladás-asztaltársaság műkedvelői előadással egybekötött táncvigalma (Városliget.) — A gyoroki csángó-ifjuság táncmulatsága (Iskolaépület.)

Február 16. Grinzigor-estély a tiszti kaszinóban.

Február 20. A Meteor aradi kerékpárklub hangversenynyel egybekötött táncmulatsága (Vasszálló.)

(=) A szegény tanulók báljának egyik érdekessége lesz a tombola. Bár eddig is szebbnél-szebb tárgyak vannak már, a rendezőség elnöke: özv. *Hauser* Károlyné mégis kéri Arad közönségét: szíveskedjék ajándékolni *Simon* Karolin polg. leányiskola igazgatójához elküldeni. A tombolát *Czeiler* Gizella és *Drescher* Gizella urhölgyek, valamint *Reinhart* Géza rendezik.

A bál estéjén br. *Bánhid* Antalné urnő az 6 lelkes segítő társával fogják a szerencseszámokat (20 fillérért) és az értékes nyereménytárgyakat a szerencse kedveltjeinek átadni. Br. *Bánhid* Antalné urnőnek szívesek lesznek segédkezni: *Andrényi* Ilonka, *Avarffy* Sarolta, *Baross* Boriska, *Baross* Ferencné, *Bauer* Paula, *Borsos* Gézané, gr. *Bréda* Viktorné, *Buchwald* Zelma, *Darányi* Jánosné, *Frint* Olga, *Hendrey* Szilárdka, *Jakabffy* Margit, *Marossy* Miklósné, *Magyary* nővérek, *Nikolics* Ilonka, *Purgly* Lászlóné, *Réthfalvi* Etelka, dr. *Schusster* Henrikné, *Urbán* Péterné, *Vajda* Olga, *Velcsov* Gézané és *Weiler* nővérek urnők, illetőleg urhölgyek. Ugy a tombolát valamint, az egész termet — a jótékony célra való tekintetből — a *Reinhart* Fülöp cég tagjai ingyen díszítik.

(=) A jótékony nőegylet estélye. Az aradi polgári jótékony nőegylet által f. hó 15-én és

16-án rendezendő jótékonycélú előadásra a színházi jegyek előárúsítása f. hó 11-én délelőtt 9 órától 12 óráig, délután 2 órától 4 óráig, megkezdődik a színházi pénztárnál. Kéretnek a bérlek jegyeik iránt intézkedni.

(=) Az Asztalos Sándor társaság estélye. Az *Asztalos Sándor* társaság vigalmi bizottsága a társaság tagjai és ezek hozzátartozói részére folyó évi február hó 16-án, kedden este zárt hangverseny teremmé alakított ülés helyiségében hangversenynyel egybekötött farsangi mulatságot rendez.

A hangverseny műsora: 1. *Nyitány*. Műkedvelők zenekara. 2. Az *Aszfaltbetyár* monológ, előadja Kovács Géza. 3. *Magyar dalok*. Énekszám; H. Fekete Aranka, az aradi színház művésznője, és Urbán Árpád, a nemzeti színház karmesterének zongora kíséretével. 4. *Csibalom* szülő, előadja Kintzler Zoltán. 5. Kuplák a „*Napfogatkozás*” című operettből; Ligety Vilmos az aradi nemzeti színház művésze, Urbán Árpád, a színház karmesterének zongora kíséretével. 6. *Kuruc nóták*. Énekszám; Sarlot Alajos, Urbán Árpád zongora kísérete mellett. 7. Műkedvelők zenekara. Belépő díj: személy-jegy 1 korona, család-jegy 3 személy 2 korona. Kezdeté este 8 órakor. A részvétel a vigalmi bizottsági tagoknál, vagy *Jakabffy* István és társa, *Egry* L. Elemér és *Frank* Leó urak üzleteiben és az üzlethelyiségben kitett aláírási íven jelentendő be. A vigalmi bizottság nevében: *Sófalvi* György, elnök. *Faragó* Béla, főrendező.

(=) A csermői tűzoltó egyesület felszerelési alapja javára e hó 7-én a kaszinó helyiségben bálát rendezett a borosjenői zenekar közreműködésével, mely igen népes volt és hajnalig tartott. Jelen voltak:

Asszonyok: Bányai Istvánné, Berkes Ármenné, Bienenstock Lipótné, Czeglédi Istvánné, Csépar Béláné, Czitrom Józsefné, Czitrom Jenőné, Embei Istvánné, Fuchs Lázárné, dr. Fiamm Bertalané, ifj. Fekete S.-né, Faragó L.-né, Özv. Gruber Sándorné, Gömöri Norbertné, Gyalokai Gyuláné, Gorits Ignácné, Holländer Miksáné, Horváth A.-né, Hüber Béláné, Háberfelner Béláné, Kádár S.-né, Kolhanyi I.-né, Kanánger Ferencné, Keresztes Istvánné, Molnár Istvánné, Nagy Lajosné, Nagy Beniné, Nagy Istvánné, Prpp Nándorné, Schröder N.-né, Szabó Istvánné, Szilágyi Gyuláné, Széll Kálmánné, Schwartz M.-né, Szita Istvánné, K. Tóth F.-né, Vad K.-né, Weinberger Menyhértné, Weisz Lajosné, Weisz Ádámné, Zsulán Györgyné.

Leányok: Bienenstock Rezsínke, Czitrom Janka, Fuchs Cilike, Gruber Ella, Horváth Mariska, Klein Margit, Mauró Terike, Nagy Mariska, Nagy Erzsé, Papp Etel, Schröder Mariska, Szabó Eszti, Szita Vilma és Millike, Szilágyi Vilma és Juliska, Széll Iduska, Schwartz Janka, K. Tóth Janka, Varga Zsuzsika és Vad Ete.

(=) A gyoroki csángó-ifjuság február hó 14-én, farsang vasárnapján, az olvasókör és ezzel kapcsolatos népkönyvtár javára a csángó ifjak dalárdája közreműködése mellett, az állami iskola helyiségében zártkörű táncmulatságot rendez.

Eplinius tanár Aradon.

(A Good Templar kiküldöttjének előadása.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, február 10.

A *Weitzer* János-utcai fiúiskola nagyterme ma este hat órakor a szorongásig megtelt azokkal, akik az Aradon megkezdődött antialkoholista mozgalom iránt érdeklődnek. Az orvosi, ügyvédi, mérnöki és tanári kar nagy számmal jelent meg, hogy meghallgassa A. *Eplinius* tanárnak, az antialkoholista mozgalmat világszerte szervező *Good Templar* rend kiküldöttjének előadását. A munkásosztály is igen szépen volt képviselve és épen ezek körében tett az előadás nagy hatást.

Eplinius tanár középtermetű, erős arcvonású férfi. Öszesszürke haja van és lehajtott gallért visel. Mikor beszél, valóságos típusa az agitátornak, aki a maga meggyőződéséért bármire is kész. Napról barnított arca egész átszellemül beszéd közben. Rendkívül népiesen, könnyen érthetően beszél és ésszerű érvekkel bizonyítja be a maga tételeinek igazságát.

Előadásában azt fejtette, hogy az alkohol legkisebb mértékben is ártalmas, valóságos mérge az agyra nézve. Felhozta, hogy *Krepelin*, a világhírű tudós kísérleteket tett ennek bebizonyítására. Több nyomdászt munkába állított, és egyik nap mindegyiknek adott egy-negyed liter bort, még pedig könnyű bort. Másik nap nem kaptak szeszes italt. Ilyenkor rendszeren panaszkodtak a nyomdászok, és nem dolgoztak olyan kedvvel, mint a boros napokon. Több hétig tartott ez így, és kiderült, hogy mikor a nyomdászok nem kaptak bort, akkor igen szépen szedtek, mikor pedig kaptak, akkor a szedés csak úgy hemzsegett a sajtóhírtől. Számtalan pszichofizikai kísérlet bizonyítja az alkohol káros voltát. Kifejtette *Eplinius*, hogy az alkoholelleses mozgalom senkinek sem árt. A gyárosok könnyen elhelyezhetik a szeszt ipari célokra, a szőlőtulajdonosok pedig ugyan csak nem károsodnak a mozgalom által, mert egyrészt a szőlőt ma már igen jól lehet konzerválni, másrészt lehet belőle pasteurizálás által alkoholfmentes bort készíteni. Beszédét azal fejezte be, hogy az alkohol elleni harc nem csak általános emberi, de hazafias érdek is.

Az előadást lelkesen megélték. *Eplinius* ezután beszédbe elegyedett a jelenvalókkal, különösen a szociálisták vezetőivel, *Weisz* Hermanual és *Fellner* kárpitossal beszélgetett hosszabb ideig. Szóba került az alkoholelleses vendéglő terve is, aminek Aradon leendő létesítését a szociálisták magokra vállalták.

Eplinius ezután az alkoholelleses mozgalom aradi vezetőivel, *Ausztrowski* László dr.-ral, *Nagy* Sándorral és *Posgay* István dr.-ral a Vasszálló éttermébe ment, ahol vacsora közben bor helyett tejet ivott, a vendéglői személyzet általános csodálkozására. *Eplinius* holnap reggel, a nyolc órai vonattal utazik vissza Hamburgba.

Röpirat a színházról.

(A színigazgató védelem.)

Arad, február 10.

Az aradi színházról ma kis broszura jelent meg. A szerzője, a kit a címlap csak így nevez meg: *Monsieur Sans Gêne*, azokkal a támadásokkal foglalkozik, a melyek a színügyi bizottság legutóbbi ülésén érték *Zilahy* Gyula igazgatót, és több fejezetben csoportosítja az adatokat, a melyek az igazgató mellett szólnak.

Azzal szemben, hogy a város tulságosan támogatná *Zilahyt*, a röpirat ezeket mondja:

Nézzük, miben áll a becézgetés és a jóakaratu előzékenység, melyben a város *Zilahy* színigazgatót részesíti.

A nyári szezon deficitje lehetetlenné tette a 6840 korona megfizetését. A város beperelte az igazgatót, rövid idő alatt fogantatottá elene a végrehajtást, még pedig olyképp, hogy a város nem foglalta le az igazgató berendezését, ruhatárát, könyvtárát és felszerelését, a mit az igazgatónak a várossal kötött szerződése előír, hanem tultette magát a szerződés ezen határozott intézkedéseire és leültette a páholybérlek bérleti pénzét.

Az igazgató szörnyű kelepchébe került; egyéb kötelezettségeinek a letiltás folytán eleget nem tehetett; már-már ott tartott az igazgató, hogy a gázsikat nem fizetheti a tagoknak. Az igazgató feljajdult és a város segített az igazgatót azáltal, hogy az állami szubvenciót: 14000 koronát, a miniszter által a város kasszájába utatatta és az a pénz, aminek rendeltetése lett volna, a nyári szezon deficitjét apasztani, az a szinkörbér fedezésére lett fordítva. Miután ez a 14000 korona a 2 évi szinkörbért vagyis 18000 koronát, a kamatot és perköltseget, ami 900 koronát tesz ki, nem fedezi, arra kötelezte a város a színigazgatót, hogy 1904. január 1-től 1905. október 1-ig minden hó 10-ig 235 koronát megfizessen oly hozzáadással, hogy ha egy ilyen részlet be nem tartatnék, az egész hátralékos 4400 korona egyszerre esedékessé

váltak és végrehajtás útján behajtandó az igazgatón. Ez a klauzula magyarul annyit tesz, hogy az 1905. évben esedékes nyári szinkörbér már esetleg most 1904. február hóban végrehajtás útján behajtható az igazgatón és a páholybérletpénzek újból már most ismét letiltathatók a csak jövő nyáron esedékes szinkörbér fejében.

Ez nemde elég szép előzékenység vagy becézgetés?

Ezzel szemben nézzük, milyen mérvű segítyezésben részesítik más városok, — amely városoknál még csak állandósítva sincs a szinkörbér — az ő színházukat.

Temesvár ingyen színházon kívül ad 26000 korona készpénz subvenciót, fűtést, világítást, igazgatói lakást és mindennek fejében kapja a temesvári igazgató a budai szinkört nyári állomásul, a mi eltekintve a nagy jövedelmezőségtől, 20 ezer korona subvenciót jelent.

Dabrecen ingyen színházat, 12000 korona segítyt, fűtést, világítást, nyomdát és kellő számú technikai személyzetet ad színháza igazgatójának.

Pécs, színházon kívül, 10 ezer koronával és megfelelő díszletekkel támogatja a színházgatóját.

Szeged ad a színháznak ingyen színházat, 8000 kor. subvenciót és fűtést.

Igy támogatják az említett városok színházukat és emellett még kijár e városok színházgatóinak az állami subvenció.

A röpiratot a mai városi közgyűlésre menő törvényhatósági bizottsági tagok között kiosztották.

HIREK.

— **A király beteg.** Bécsből táviratozzák: A király ma *hátizomfájdalomban* megbetegedett. O felségének ez a betegsége meghülésből keletkezett, a melyet valószínűleg akkor kapott, a midőn a Ferenc József-pályaudvaron a mecklenburgi herceget várta, a hol meglehetősen ki volt téve a hideg időjárásnak, s ezután hideg levegőben kísérté vendégét a Burgba. A baj csekély jelentőségű, de *a holnapi audienciák nem fognak megtartatni*, ép úgy a következő napokra meghatározott ebédek, valamint ő felségének a cumberlandi villában tervezett látogatása nem fog megtörténni.

— **Tisza István Geszten.** Fővárosi tudósítónk táviratozza: Tisza István gróf miniszterelnök Bécsből ma délután öt órakor elutazott: kilenc órakor érkezett Budapestre, a nyugati pályaudvarra, a honnét áthajtatott a keleti pályaudvarra s tíz órakor utazott tovább. A miniszterelnök holnap reggel érkezik Gesztenre, anyósának, özv. Tisza Lászlónak ott, délutáni egy órakor végbemenő temetésére, mely után azonnal visszatér Bécsbe, ahová pénteken reggelre várják.

— **Kunágotai Vajda Lajos ünneplése.** Abból az alkalomból, hogy Vajda Lajost a nemességgel tüntette király, a *Fehér Keresztben* levő sörasztaltársaság, a melynek Vajda az elnöke, ma kedves, bensőségteljes ünneplésben részesítette őt. Az asztaltársaság tagjai és a meghívott vendégek a *Fehér Kereszt* kistermében kedélyes lakomára gyűltek össze, a melyen az ünnepeltre lelkes és az ő egyszerű tulajdonait és kiváló érdemeit lendületes szavakkal méltató ötletes fölkészítéseket mondtak Reicher Károly, Barabás Béla dr. orsz. képviselő, Dániel László, Mandl Vilmos dr., Pálmai Lajos dr., Radó Károly dr., Tolnai János dr., *Institőr*s Kálmán polgármester és Vajda István dr. Az ünnepeit szép szavakkal felelt a felkészítők, megköszönve az ő kitüntetését illető szavakat.

A lakomán jelen voltak: Barabás Béla dr., Dániel László, Éles Ármán, Herz Andor dr., Heinrich Sándor, *Institőr*s Kálmán, Kugler István, Laczay Endre, Mandl Vilmos dr., Nagy Lajos, Pálmai Lajos dr., Polonyi Jenő, Parecz

György, Radó Károly dr., Reicher Károly, Roth Henrik, Ring Lajos, Söpkéz Richard, Stauber József, Steinhardt Mór dr., Steiner József, Tolnai János dr., Vajda Lajos, Vajda Zsiga és Vajda István dr.

— **Ejegyzés a Neuman-családban.** Végvári Neuman Dániel napgyiparosnak, a Neuman testvérek cég tagjának ünnepelt szépségű, kiváló műveltségéről ismert leánya: Neuman Margit kisasszony tegnap jegyet váltott Nizzában báró Kubinszky Jenő prágai gyártulajdonos és nagybirtokossal. Az eljegyzést, a Nizzában időző Neuman-család ma tudatta a legközelebbi rokonokkal, a kiknek révén ma az aradi társaságokban is hírül vették. Kubinszky báró, aki e frigy révén Arad egyik legelőkelőbb családjával jut rokoni kötelékbe, fiatal ember és igen jónevű textilgyáros, aki Ausztriában az ipar és kereskedelmi világban előkelő pozícióban van. Maga a cég, mely igen régi, Ausztriában a legelső helyen áll. Kubinszky báró idősebb nővére Boos-Waldeck grófnak, fiatalabb nővére pedig Waldau bárónak a felesége. A vőlegény utóbb nevezett sógora jőnevű bankár és földbirtokos és nemrég nagy szerepet játszott a Magyarország és Románia közötti kereskedelmi szerződés létrejötté körül. Az ő közbenjárásának tulajdonítható ugyanis, hogy a kereskedelmi szerződés Magyarországra nézve előnyösen kötött meg. A jegyes pár még május havában megtartja az esküvőt, s azután Prágában, a vőlegénynek ottani palotájában települ meg. Az aradi Neuman-család jelenleg Nizzában van, ahol az eljegyzés hírére Aradról már ma sokan gratuláltak nekik.

— **Magyar miniszterek Bécsben.** Bécsből táviratozzák: Tallián Béla földművelésügyi minisztert ma délelőtt a király hosszabb magánkihallgatáson fogadta. A miniszter tárcájának több ügyéről tett jelentést. Hieronymi Károly kereskedelmi miniszter, ép úgy mint Tallián Béla földművelési és Berzeviczy Albert közoktatásügyi miniszter, azért időznek Bécsben, hogy megtegyék újévi tisztelegéseiket az uralkodóház tagjainál. Hieronymi kereskedelmi miniszter Bécsben tartózkodását arra is felhasználta, hogy Goluchovszky gróf és Pitreich lovag közös miniszterekkel a szőnyegen levő kérdésekről beszélgetést folytasson.

— **Az országos tornaünnepély subvenciója.** A pünkösdi ünnepek alatt Aradon tartandó hetedik szövetségi országos tornaversenyt rendező Aradi Tornaegylet azzal a kéréssel fordult a városhoz, hogy a tornaünnepély költségeinek fedezéséhez kétezer koronával járuljon hozzá. A kérelem a legközelebbi tanácsülésen kerül tárgyalás alá.

— **Eihunyt apátplebános.** Budapesti tudósítónk táviratozza, hogy ott ma hajnalban meghalt Kirner Károly apátplebános. Az eihunyt tegnap épen esketési szertartást tartott, mikor hirtelen agyszélhűtés érte és összeesett az oltár lépcsőjén. A náznép közt levő orvosok rögtön segítségére siettek, hazavitték, a hol háziorvosa és Nawratil dr. egyetemi dr. kezelése dacára ma hajnalban meghalt. Pénteken délelőtt fogják eltemetni, a mikor is Kohl Medárd dr. felszentelt püspök fogja a beszterelést végezni. Az eihunyt negyvenkilenc esztendő volt és tagja volt a székesfőváros törvényhatósági bizottságának. A belvárosi plebániának ő volt a vezetője.

— **Névmagyarosító képviselő.** A hivatalos lap mai száma az alábbi érdekes névmagyarosítást közli: Dr. Reich Aladár országgyűlési képviselő bajai lakos család nevének „Rajk”-ra kért átváltoztatása a f. évi 2.707. számú belügyminiszeri rendelettel megengedtetett.

— **Japánbarát tüntetés egy színházban.** Mint a bur háboru idejében az egész világ ro-

konszenve a burok felé fordult, úgy a mostani orosz japán háboruban is általánosan megnyilatkozik a rokonérzés a japánokkal szemben. Nemsokára lesznek japán asztaltársaságok, japán gallérok és kalapok, amint annak idején a burszimpáthia is felhasználta minden eszközt a rokonszenv kifejezésére. Ennek az áramlatnak előszeleként jelentik *Triesztből*, hogy tegnap este a *Verdi színházban* egy japán ballet előadása közben óriási japánbarát tüntetést rendezett a hallgatóság. A tüntetés percekig tartott.

— **Az Aradi Tornaegylet tornacsarnoka.** Az Aradi tornaegylet ma azzal a kéréssel fordult a város tanácsához, hogy engedjen át a város ingyen valamely területet egy tornacsarnok építésére. A kérelmet előreláthatóan csak a jövő havi közgyűlésen fogják tárgyalni.

— **A népkonyha adómentessége.** Arad város mai közgyűlésén az izraelita nőegylet Zrinyi-utcai népkonyhájának tizenöt évi adómentességet engedélyezett.

— **A jó reklám kelléke.** Egy újságíró könyvet írt a reklámról. A könyv címe: *A reklám pszichológiája*. Munkájának legfőbb tétele az, hogy a hirdetésnek legalább is tízszer egymásután kell ugyanazon a helyen megjelenni. Csak akkor van megfelelő eredménye. Első ízben az olvasó meg sem látja; másodszor már meglátja, de nem olvassa el; harmadszor elolvassa; negyedszer tudakozódik a hirdetett dolog ára felől; ötödször följegyzí a címet; hatodszor megmondja a feleségének; hetedszer fölteszi magában, hogy meg fogja venni; nyolcadszor megveszi; kilencedszer elmondja a barátainak; a tizedik hirdetést pedig ezek a barátok megmutatják feleségeiknek. Ha tízszeri hirdetés ilyen eredménnyel jár, képzelhető, hogy mekkora sikere lehet husz harminc hirdetésnek.

— **A fölsimert holttest.** Hirt adtunk róla tegnap, hogy a Maros egy női holttestet vetett partra, melynek személyazonosságát nem sikerült megállapítani. Ma jelentkezett a rendőrségnél Mayer Miklós waggongyári asztalos, bejelentve, hogy felesége hétfőn éjjel elakart távozni hazulról, de akkor ő felébredt és így az asszony nem mert elmenni. Reggelre kelve azonban az asszony ágya üres volt és az asszony nyomtalanul eltűnt. O nem nagyon kereste, mert feleségének csavargási mániája volt, gyakran egy hétig is távol volt a háztól, és senki se tudta, hogy merre jár. Ma azután az újságokban olvasta Mayer a rejtélyes holttestről szóló hírt, és sietett bejelenteni a rendőrségnél. Ott utasították, hogy nézze meg a halottas szobában fekvő nőt, akiben Mayer azonnal ráismert nejére, született Flaj Juliannára. Az asszony harminchat esztendő volt és a legjobb egyetértésben élt férjével. Az újabb adatok alapján majdnem teljes bizonyossággal megállapítható, hogy az asszony vagy öngyilkos lett, vagy véletlenül esett valami éjjeli séta közben a folyóba.

— **Sikkasztó üzletvezető.** Fővárosi tudósítónk írja: A bécsi S. E. et H. Michelstädter cipőgyáros cég Budapestén a váci utca 3. szám alatt nyitott fióküzletet, amelynek vezetésével Szilas Izor Izso (Schwarcz) pécsi születésű 36 éves izr. nős kereskedőt bízta meg. Ez év január 14. és 16-ika között a bécsi cég leltározást tartott az üzletben és ezen konstatáltak, hogy 4707 korona 10 fillért érő áru hiányzik, amelyről Szilas nem tud beszámolni. A bécsi cég feljelentést tett a rendőrségen Szilas ellen, amire az megszókött a fővárosból. A sikkasztó üzletvezetőt, aki magas, sovány termetű, barna szemű és barna bajuszu, a rendőrség nyomozza.

— **Két testvér öngyilkossága.** Az elmúlt éjjel komor dráma színhelye volt egy éjjeli mulató. Két testvér rövid egymásutánban öngyilkosságot követett el. A nőtestvér a mérget, a

fiu a revolvert választotta. Tragikus esetükről az alábbi tudósítás számol be: Tegnap este *Dombi László* vitéz-utcai mulatóház tulajdonosának leánya, *Juliska* fél 8 órakor kokain- és kékkoldattal megmérgezte magát. A 18 éves leány reggel összeesett apjával. Estig buszkodott, duzzogott, aztán megitta a gyilkos oldatot. A ház gazdasszonya vette észre az öngyilkosságot. A leány akkor már kinosan hörgött a földön. Az apa azonnal orvost hivatott. A leány alapos gyomormosást kapott, állapota az éj folyamán jobbra fordult. A tragikus eset nem zavarta meg az éjjeli mulatók programját. Vigan szólt a zongora s mulattak a vendégek, a mikor fél tizenkettőkor egy revolverlövés dördült el a mulatók ablaka alatt. Az egyik vendég felkiáltott:

— Valaki meglötte magát. — A mulatozó vendégkoszoru kirohant a házból s megdöbbenve látta, hogy az ablak alatt a mulató tulajdonosának 15 éves fia, *Dombi Sándor* fekszik holtan. Szíven lötte magát, azonnal meghalt. A halottat az előhívott orvos megvizsgálta, de mást nem konstatálhatott, minthogy a lövés jól talált. A tizenöt éves fiu öngyilkosságának okát szülei nem is sejtik. Reggel hét forintot kért csizmára, ebből a hét forintból vásárolt revolvert. Öngyilkossági tervét semmivel sem árulta el. Az öngyilkos fiu holttestét otthon hagyták a szülei háznál. Ott teszik ravatalra és onnan temetik el.

— Az öreg honvédeknek. *D. E.* lapunk szerkesztősége útján az aradi agghonvédeknek öt koronát adományozott, amely összeg szerkesztőségünkben átvethető.

— Kirabolt jegyző. Nagyszőlősről táviratozák: *Ujhelyi* Zsárd tekeházi jegyzőt *Szöl. ösvég-ardó* és *Fancsika* közt hat ember megtámadta, kocsijával együtt árokba döntötte, ott fejbevették; zsebeit kikutatták s a nála levő pénzt elrabolták. A rendőrség nyomor.

— A primadonna fia. *Deák Péternek*, az Országos Színészegyesület pénztárosaának tizenhárom éves fia *Deésen* agyonlőtte magát. Az életunt gyermek *Deésen* az anyjánál, *Deák* első feleségénél lakott, a ki most *Bergerné dr.* néasszony és azelőtt mint *Vlad Gizella* ünnepelt primadonna volt.

— Asszony, vagy kisasszony? A finn asszonyok „Union” nevű nőegyesülete, mint Stockholmól jelentik, elhatározta, hogy a „kisasszony” titulus megszüntetése céljából mozgalmat indít. A nő egyesület határozata szerint ezentul a hajadonnak és a férjes nőnek egyaránt az „asszonyom” cím dukál. A norvég asszonyok nagy tetszéssel fogadták e változást s a Ryländ című újság indítványára követni fogják a finn hölgyek példáját.

— Esernyőket és sárcipőket árusít jutányosan *Porter Vilmos* Nagy Aruháza a Szabadságtéren. Ezen cikkeken az aruház raktára igen gazdag. A tavaszi cipőárjegyzék már elkészült és néhány nap múlva a tisztelt vevőknek postán megküldetik. A visszamaradt téli áruk most féláron adatnak el. Aki ezen alkalmat kihasználja, az téli cipőárut, kesztyűt, trikót, sapkát, kalapot stb. meglepő jutányosan, potom áron vehet. Minden vevő azonkívül a közkedvelt fenykéskedvezményben is részesül. A képek gyönyörűen lesznek ratusírozva, és csak 3 koronát kell a papírkértért megtéríteni.

— Pályázatok, betöltendő állások. Hézagpótló, áldásos célu vállalat az „Országos Általános Pályázati Hírlap”. Cselédeknek, munkásoknak van Magyarországon közvetítjük, csak az értelmiségbeli álláskeresőknak nincsen. Ezen hiányt célszerűen, olcsón hozzáférhetően pótolja nevezett lap, mely azonnal hirdeti az országban megüresedett összes állásokról, ez által minden álláskereső egy helyen központosítva, könnyen áttekinthetően megtalálja megüresedett állásokat, melyekre gyorsan pályázhat, mi által már igen sokan jutottak jó álláshoz. Szolgáltatást tesz az alkalmazást adóknak is, mert minden megüresedett állást ingyen közzé tesz. Közöltetnek a hivatalos pályázatok, arlejtések, szállítások is. Hetenkint megjelenve, minden számban számos állami, közigazgatási, magántisztviselő, gazdasági, hivatalsszolgái, pénz-

ügyi, kereskedősegédi, könyvelői, üzletvezetői, orvosi stb. állás van. Ingyen melléklete: „Házasulandók Lapja”, melynek segítségével házassági célból könnyen, gyorsan ismerkedni lehet. Szama 40 fillér, mely levélsúlyban küldhető. Kiadóhivatal: Budapest, Erzsébet-körút 18. Képviselők *fiókiadóhivatalok* vezetésére, minden nagyobb vidéki városban keresetnek.

— Házassági célból ismerkedni legbiztosabban lehet „Házasulandók Lapja” útján: ma, mikor a társas érintkezés, ismerkedés annyira meg van nehezítve, legcélszerűbb egy ilyen lap útján ismeretséget szerezni, mely házasulandók között az egész országban és külföldön is elterjedt. Számos házassági ajánlatot ferfiaktól, különböző hozományú nőktől tartalmaz. Szama 40 fillérért küldetik az „Országos Általános Pályázati Hírlap”-pal együtt, mely utóbbi tartalmazza az országban megüresedett összes állásokat, pályázatokat. Kiadóhivatal: Budapest Erzsébet-körút 18.

— Szoba ilatok a legfinomabb minőségekben. 1 üveg 70 fillér Vojtek és Weiszna Aradon. 44

— x — Az aradi takaré- és segély-egylet mint szövetkezet *Petőfi* utca 1. sz. az 1904 ik évben a 23 ik évtársulattal nyitotta meg. Ki egy törzsbetétre hetenkint 50 fillért fizet, 6 év után 156 koronát takarít meg magának és az üzlet eredményéből is megfelelő haszonban részesül. Az egylet tagjainak olcsón hitelt nyújt. Beiratkozni lehet naponta: d. e. 9—12 ig, d. u. 3—5 ig. Az aradi takaré- és segély egylet, mint szövetkezet (*Petőfi* u. 1.)

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ Soós Kálmán dr. a bíróság előtt. Fővárosi tudósítónk írja: A pestvideki törvényszék ma harmadik napja tárgyalta *Soós Kálmán dr.* és *Schwarz* Ábrahám vesztegetési bűnügyét. Először a Mészáros eset került sorra. Mészáros Károly ékszerészt a budapesti büntető járásbíróóság család miatt 17 napi fogházra ítélte. Felelősséget folytán az ügy a felelősségi tanács elé került, ahol *Soós Kálmán* referálta. A vád az, hogy *Schwarz* Ábrahám dr. Soós utasítása folytán megjelent Mészárosnál s azzal az ígérettel, hogy az ügyet simán el lehetne intézni, jutalmat követelt. Soós mindent tagad, de *Schwarz* beismeri, hogy interveniált az ügyben. Mészáros terhelő vallomása után Soós megmarad előbbi állítása mellett. A tanut, nona perének megújítása e pertől függ, meghiteltetik, ami ellen a védők semmiségi panaszt jelentenek be. Újra *Gyula dr.* kihallgatása után áttérnek az *Andersz-féle* esetre.

Andersz János fiát ugyanis megverte *Horváth* János tanító, az ügy a bíróság elé került. Horváthot a járásbíróóság fölmentette, s az ügy felelősségi tanácsra került. Ezután a Mayer eset következett. *Mayer* Alajos és *Halász* József 1900 ban ugyanis följelentést tett *Rubinek* Bernát és *Zsigmond* ellen védjegybitorlás miatt. A járásbíróóság mindkettőt elítélte. Mindkét ügyben az a vád, hogy Soós és Schwarz pénzért kedvező ítéletet ígértek. Ezekre nézve kihallgatták *Andersz* János, *Rubinek* Bernát dr., *Schäffer* József, valamint *Gothárd* Borbála tanukat, kik valamennyien terhelően vallottak. Majd a *Kazinczy-féle* eset jött sorra, de mivel sem ő, sem felesége súlyos betegségük miatt meg nem jelenhettek, az elnök *Kiss Gyula* törvényszéki bírót kihallgatásuk véget lakásukra küldte. Ítéletre előreláthatólag pénteken kerül sor.

REGÉNY-CSARNOK.

Az Antikrisztus csodái.

— Regény. —

Írta: *Lagerlöf* Zelma.

Az *Aradi Közlöny*-nek fordította:

Cholnoky Viktor.

[65]

(Folytatás.)

Nagyon korra reggel volt. A nap még nem jött fel s a távoli tenger alig volt látható. Valóban, nagyon korán volt még. A macák még ott mászkáltak a háztetőn, a kéményekből még nem szállt fel füst s a köd ott feküdt, ott homálygott a meredek *Monte Chiaro* ölelő völgyben. Ekkor az öreg *Frá Felice* futva jött a város felé. Ugy szaladt, hogy azt érezte, mintha

a hegy reméne a lába alatt. Ugy szaladt, hogy az út mentén a fűszálaknak nem volt ideje harmattal hinteni meg a ruháját, úgy futott, hogy a skorpióknak nem volt ideje felkunkorítani a farkukat s megszurni.

S amint az öreg így szaladt, a begombolatlan lebenyeg csuhája ott röpködött mögötte, az össze nem kötött cingulusa ott kigyózott mellette. A bő ujjai úgy lebegtek, mint egy-egy szárny, a nehéz cuklyája meg úgy verte a lábát, mintha még gyorsabb futásra akarná ösztökélni.

A vámszedő a vámbáz előtt még aludt. Felébredt s megdörzsölte a szemét, mikor *Frá Felice* elrohant előtte, de nem ismerte meg az öreg barátot. Az utca kövezete sikamlós volt az éjszaka harmatjától; a koldusok ott feküdtek alva a magas kőlépcőknön, lábuk hanyagul lógott le az utcára; a kávéházban megvirradt dominójátékosok mentek baba s tántorogtak az álmoságtól. De *Frá Felice* tovább sietett, kikerült minden akadályt.

S a házak, a kapuk, a piac, a boltíves utcacaféjók elmaradtak *Frá Felice* mögött. Félig végigsietett még a korzón is míg végre megállt.

Egy hosszú, sok nagy erkélylyel ellátott ház előtt állt meg. Megragadta az egyik kapuzörgőt s addig zuhogott, míg az egyik inas felébredt. Az inas nem nyugodott addig, míg az inas fel nem keltett egy cselédleányt, az meg a signorát.

— *Donna Micaela*, *Frá Felice* vár ott lenn. Azt mondja, hogy beszélnie kell önnek.

Mikor végre *donna Micaela* lement *Frá Felice*hez, a barát még mindig elgondolt lélegzetet venni, csak úgy libeggett; de a szeméi izmoltak s kicsiny, halavány rózsák lángoltak az arcán.

A kép, az a kép! Mikor *Frá Felice* elcsendesítette a négyórai angyali üdvözlést, bement a templomba, hogy megnézzze a képet.

S ekkor azt látta, hogy a boltív két nagy kőve éppen a kép fölött meglazult s leesett. Az oltára estek a kővek s összezúzták a márványlapját; de a kép sértetlen maradt. S mind abból a vakolatból és mészporból, ami lehullott egy szemérke sem esett a képre. Egészen sértetlen volt!

Frá Felice megragadta *donna Micaela* kezét s azt mondta neki, ki kell vele mennie a kolostorba s megnéznie a csodát. Neki kell látnia legelőször, előbb, mint másoknak, mert ő könyörült meg a képen.

S *donna Micaela* elment vele a szürke reggeli búvósságban a kolostorhoz. S közben a szíve dobogott az izgalomtól s a várakozástól.

S mikor megérkeztek és *donna Micaela* látta, hogy *Frá Felice* igazat mondott, ő is elmondta neki, hogy azonnal megismerte a képet, amint meglátta s hogy ő tudja, hogy ez a kép csodatevő.

— A legnagyobb s legjobb csodatevő! — szölt.

Mert nagy különbség van kép és kép között; de egy öreg barát tapasztalata szükséges hozzá, hogy el tudja dönteni, melyiknek van hatalma, melyiknek nincs. *Frá Felice* pedig látta, hogy ennek a képnak a szeme mély és sugárzó, élet volna benne s hogy az ajkai körül titokzatos mosolygás látszik.

S ekkor az öreg *Frá Felice* térdre roskadt s kinyitotta összekucskolt kezét a kép felé. S vén, töpörödött arcát nagy öröm derítette fel.

Frá Felicenek hirtelen úgy tűnt fel, mintha templomának falai drága táblákkal s hibor tapétákkal volnának fedve, az oltárt gyertyák sugároznák be s a földön mindenféle terdelő s imádkozó emberek volnának.

Mindebben a megálmódott boldogságban része lesz szegény, vén templomának, most, hogy nagy, csodatevő szentképe van.

(Folytatása következik.)

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

— Fizetéseképtelenségek. A bécsi Creditoren Verein a következő fizetéseképtelenségekről tesz jelentést: *Kiszely* József, *Szolnok*. — *Boskovics* Viktor, *Bács*. — *Braun* Sándor, *Nagy Kanizsa*. — *Hoffman* Rudolf, *Bécs*. — *Sigmund* Vilmos, *Radkersburg*. — *Grog* Mari, *Kufstein*. — *Schwarz* Albert és *Lajos*, szabó-cég *Bécs*.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, február 10.

Delitőzsde. Buzakinálát mérsékelt, vételkedv korlátozott. Szilárd irányzat mellett, 40,000 métermázsa került forgalomba, 10 fillérrel drágább áron. Egyéb gabonanevek közül rozs 5 fillérrel drágább. Időjárás esős.
Estitőzsde. Berlin $\frac{1}{2}$, Páris 5 magasabb.

Zárulat 12 órakor:

Buza áprilisra	8.20—8.21
Buza októberre	7.96—7.97
Rozs áprilisra	6.72—6.73
Rozs októberre	6.71—6.72
Zab áprilisra	5.67—5.68
Zab októberre	5.7C—5.74
Tengeri májusra	5.33—5.34
Tengeri júliusra	5.45—5.46
Repce augusztusra	11.35—11.45

Zárulat 5 órakor:

Buza áprilisra	8.33—8.34
Buza októberre	8.03—8.04
Rozs áprilisra	6.78—6.79
Rozs októberre	6.73—6.74
Zab áprilisra	5.73—5.74
Zab októberre	5.34—5.35
Tengeri májusra	5.34—5.35
Tengeri júliusra	5.45—5.46
Repce augusztusra	11.35—11.45

Zárul 5 órakor:

Oszták hitelrészvény	638.—
Magyar hitelrészvény	740.—
Leszámitolóbank részvény	445.—
Rima-Murányi vasúti részvény	451.—
Oszták-magyar államvasúti részvény	637.—
Közüti vasút	587.—
Városi villamos vasút részvény	316.—

Budapest-kőbányai sertéskereskedelem.

— Február 10. —

Magyar elsőrendű: Öreg nehéz páronként 400 kilogrammon felüli súlyban 112—120 fillérig; öreg közép páronként 300—400 kilogramm súlyban — fillérig; fiatal nehéz páronként 320 kilogrammon felüli súlyban 121—123 fillérig; fiatal közép páronként 251—320 kilogramm terjedő súlyban 121—122 fillérig; fiatal könnyű páronként 250 kilogramm terjedő súlyban 120—121 fillérig.

Szerbiai: Nehéz páronként 260 kilogrammon felüli súlyban 119—120 fillérig; közép páronként 240—260 kilogramm terjedő súlyban 118—119 fillérig; könnyű páronként 240 kilogramm terjedő súlyban 115—116 fillérig.

Sertésdés: Február 7. napján volt készlet 21,667 darab, február 8. napján főlhajtott 513 darab, február 9. napján elszállított 725 darab, február 9. napján maradt készlet 21,455 darab.

A hírtől sertésdés irányszata: Változatlan.

NAPIREND.

Február 11. Csütörtök. Róm. kath. naptár: Dezső. — Protestáns naptár: Dezső — Görög-keleti naptár (január 29.): Ignác. — A nap két 7 óra — perckor, nyugszik 4 óra 57 perckor.

Kölcsey-könyvtár. Nyitva van hétfőn, szerdán és szombaton délelőtt 11 $\frac{1}{2}$ —12 $\frac{1}{2}$ óráig; kedden, csütörtökön és pénteken délután 1 $\frac{1}{2}$ —2 $\frac{1}{2}$ óráig; vasárnap és ünnepnapokon zárva. Helyiség: Breklyemúzeum helyisége mellett ülésterem.

Időjárás. A központi meteorológiai-intézetnek Aradra küldött táviratai szerint a mai napra a következő időjárás várható: Enyhe, nyugaton sok helyütt csapadék.

Február 11. Az új-szent-annai népbank részvénytársaság közgyűlése délután 2 órakor.

Leghatásosabb

arzen

és

vasas - viz

vérszegénység, női betegség, ideg-, bőrbetegségek stb. ellen. Kapható minden ásványvíz kereskedésben, gyógyszerárban és droguériában. 3495

Nemzeti színház.

Bérlet 128. sz.

Páros.

Csütörtökön, 1904. évi február hó 11 én:

Józsi.

Eredeti bohózat 3 felvonásban. Írta: Molnár Ferenc.

SZEMÉLYEK:

Sebő, ügyvéd	Marházi M.	Mici	Szilassy J.
Dr. Verpeleti	Bónis Lajos.	Koller	Polgár S.
Csongrádi	Könyves J.	Poldi, fia	Ligeti V.
Csongrádiné	Aranyosy J.	Franci	Szabó Dani.
Lajos bácsi	Győre Alajos.	Az őszeres	Juhász S.
Tóthné	Gazdi A.	Józsi	Zilahy Pall.
Attila	Juhász József.	Józsi dadája	Pajor Agnes.

Kezdete este 7 és fél órakor.

Hatóságilag engedélyezett

végeladás!

Révész Nándor

könyv- és papirkereskedés

összes áru

ugymint:

könyv, papir,
írószerek,
rajztömbök,
ténta,

üzleti könyvek

és minden e szakmába vágó áruk most

mélyen a
beszerzési áron
alul

407

Szabadság-tér,

Deutsch Testvérek

volt üzlethelyiségeiben

csak rövid ideig tart a

végleges

kiárusítás.

Az üzlet végleges

megszüntetése!**NYILTTÉR.*****Köszönetnyilvánítás.**

Mindazoknak, a kik felejthetetlen férjem elhunyt alkalmából mély fájdalomamat részvétükkel enyhíteni igyekeztek, — különösen pedig a vég-tisztességen megjelent philharmonia egyesület, Kereskedelmi kör, kereskedelmi testületnek, az elhunyt jó barátainak, jóakaróinak és ösmerőseinek ez uton fejezem ki őszinte hálás köszönetemet.

Özv. Mayer Edéné,
a rokonság nevében is.

Budapest székesfővárosának
leghíresebb és legkedveltebb
kisbögös szolista:

Toll Jancsi

fiával és zenekarával
ma csütörtökön és pénteken esti 8 órakor

hangversenyez

a városi sörcsarnokban.

Tisztelettel

Kánya Géza,
vendéglős.

A fűtési idény beálltával ajánlunk
elsőrendű darabos, magas hőfoku, salon

fűtő kőszent,

100 kiló 3 korona 40 fillér;

elsőrendű darabos

204

légszesz pirszenet (coks,)

100 kiló 4 korona — fillér.

Bérmertve házhöz szállítva.

Megrendelések pontos eszközlése és hazaszállítása végett

félnapi időt kérünk.

Ugy fűtőkőszennél, mint pirszenénél

500 klg. vételnél 25 fillér engedményt nyújtunk.

Vasaláshoz

ajánlunk, száraz bükkfából égetett

faszent,

100 kiló 4 korona 40 fillér;

Csomagolás fűtőszén 50 kgrmos zsákokban.

Csomagolás Coaks 40 kgrmos zsákokban.

Csomagolás faszén 25 kgrmos zsákokban.

KNEFFEL KÁROLY és FIA

vaskereskedése Aradon.

Telefon szám 139.

FOGAK

szájpadlás nélkül és anélkül, hogy a gyökerek eltávolításának 8 koronától. Az általam készített és Párisban első díjat nyert fogsorokat mindenki azonnal megszokja, beszédzavarokat nem okoz és kitűnően rag vele. Régi fogsorok átalakíttatnak.

Vidékiek 12 óra alatt kielégíttetnek.

Nagyobb rendeléseknél a vasutköltség fele megtéríttetik.

Fogorvosi intézet:

BUDAPEST,

VII., Erzsébet-körút 50. sz I. em.

Royal-szállóval szemben.

Fogorvos:

Fogtechnikai vezető:

LÖFLER EMIL. GROSSMANN S.

Foghúzás érzéstelenítve.

Tartós plombák.

Rendel: d. e. 10-12 és d. u. 3-7-ig.

Vasár- és ünnepnapokon is.

Mérsékelt árak. Részletfizetésre is.

219.

ALAPÍTOTT 1890.

Augenstein K. Alajos

házasságközvetítő intézete

Budapest. VII., Wesselényi-utca 54. szám.

Közvetít házasságokat biztos sikerrel 6 hét alatt.

Eddig több ezer házasság sikerült. — Válaszbélyeg.

ALAPÍTOTT 1890.

Meghívó

az „Aradi Villamossági Részvénytársaság”

1904. évi február hó 17-én déli 12¹/₂ órakor Aradon a társaság radnai-ot hivatalos helyiségeiben megtartandó

IV. évi rendes közgyűlésére.

Napirend:

1. Az igazgatóság és felügyelő bizottság 1903. évi jelentése s ezzel kapcsolatosan a számadások megvizsgálása, a mérleg megállapítása és határozás a nyereség felosztása iránt.
2. Határozás az igazgatóság és felügyelő-bizottság részére adandó felmentés iránt.
3. A felügyelő-bizottság megválasztása.
4. Az igazgatóság és felügyelő-bizottsági tagok évi tiszteletdíjának megállapítása.

Arad, 1904. évi február havában.

Az igazgatóság.

Azon szavazásra jogosult részvényesek, akik a közgyűlésen személyesen vagy helyetteseik által részt akarnak venni tartoznak az alapszabályok 16-ik cikke értelmében részvényeiket a még le nem járt szelvényekkel együtt a társaság pénztáránál Aradon, vagy a „Részvénytársaság villamos és közlekedési vállalatok számára” cégénél (Budapest, V. Nádor-utca 9) legalább 3 nappal a közgyűlés határnapja előtt letenni.

Vagyon

Mérleg-számla 1903. december 31-én.

Telér

	Korona	fil		Korona	fil
Központi telep:			Részvénytőke számla ...	900,000	—
Épületek, gépek, transzformátorok, aradi, ujaradi és szigmondházi vezetékhálózat stb.	1.116,596	72	Törlesztési és értékesítéskénti tartalék ...	45,000	—
Értékpapírok ...	10,890	—	Elfogadványaink számlája	255,000	—
Áru és anyagkészlet ...	40,204	62	Hitelezők ...	11,487	50
Pénztár-számla ...	1,756	89	Különféle passivák ...	5,054	02
Adósok ...	51,962	86	Nyereségátvitel 1902. évről ...	1565,92	—
Különféle aktívák ...	35,408	84	Nyereség ...	38712,49	—
	1.256,819	93		40.278	41
				1.256,819	93

449

Arad, 1903. december 31.

Az Aradi Villamossági Részvénytársaság Igazgatósága.

Megvizsgálta és rendben találta a felügyelő-bizottság.

A téli időnyre raktáron van legfinomabb

Jamaica Rum

Üvegje 60 fillér, 1 kor. 80 fillér és 4 korona.

Kiváló minőségű chinai tea.

Egy kis csomag 20 fillér, közép csomag 60 fillér, 1/8 kiló diszes bádóg dobozban 3 korona.

Kitűnő francia illatszerek

Extrait Ideal,
Extrait Vigne fleurie,

Extrait Tréfle incarnat,
Extrait Crab Apple Blossom

Üvegje 4 korona.

Extrait Tréfle du Japon,

Extrait Crab Apple,

Üvegje 3 korona.

Extrait Violette imperieur.

Eau de Cologne Russe.

Üvegje 2 kor 50 fill.

Üvegje 6 korona.

Kapható egyedül

Rozsnyay Máttyás

Arad, Szabadság-tér.

152

MINDEN HOLGYNEK

SZÜKSÉGES ARCZBORE MEGVÉDÉSÉRE A

FÖLDES-FÉLE**MARGIT-CREMET**

használni.

Ezen kitűnő összeállítás és most már az egész művelt világban elterjedt készítmény nem csinos kenőcs, hanem a bőr által azonnal fel szívódó vegykészítmény. Teljesen ártalmatlan és azért bármily hosszú ideig használva sem árt. Pár napi használat után megszüntet szeplőt, májfoltot, borsókat (mitesszer) és minden arcztisztatlanságot. Massázshoz használva eltünteti redőket, himlőhelyet stb.

Használat azon készítmények valódiak, a melyek czimeres védjegyemmel vannak lezárva.

Hamisítványoktól tessék óvakodni!

Egy téglal ára 1 korona.

121

Margit szappan 70 fillér.

Margit powder 1 kor. 20 fill.

Kapható Aradon az összes gyógyszerárakban és droguériában.

Ápátiaján: Tar Imre, Battányán: Fodor István, Vargha Antal, Borosjenőn: Pinter Ferencz, Boros-Sebesen: Zanger Gyula, Berzován: Szokoly Sándor, Cs. Apácán: Bonomi Antal, Cs. Palotán: Nagy Albert, Csérmén: Berkos Armin, Elekén: Ifj. Pekker István, Földeseken: Boros Károly, Glogovácson: T. Zombory János, Gurahonczon: Molnár István, Győrökön: Masznyik Dániel, Kis-Jenőn: Bayer György, Kovermesen: Schlögl Pál, Kunagotán: Fejes Lajos, Kutyáson: Hackenberger László, Medgyesegyházán: Koloscsényi Ferencz, Mező-Kovácskúrában: Szabady Viktor, M. Radnán: U. Kossuth Pál, Nagy-Balmazújváros: Hanzsics Adám, Nagy-Zerinden: Vály Gábor, Ó-Pécsen: Fokszin János, Pankótán: Posovitz Gusztáv, Pityaracson: Szabados József, Székudvaron: Fromm D. Traugott, Simandon: Csiky Lukács, Soborsinban: Károlyi Kálmán, Szemlakon: Hauszler Sándor, Tanczon: Kuntz János, és Új-Aradon: Ternajgó Géza urak gyógyszerárakban.

Hirdetéseiket teljesen ingyen ad a

kiadóhivatal:

József főherceg-ut 22. szám.

Telefon szám: 151.

APRÓ HIRDETÉSEK

Tudakozásaiért kérjük a hirdetés alatt levő számokra hivatkozni.

An apró hirdetések előre fizetendő.

Enn rovatban minden szövegszerű beiktatásnak ára 4 fillér, vastagabb betűkkel 5 fillér. — Családot kereső vagy családot szándékozó apró hirdetés 20 szög 50 fillér, minden további szög 4 fillér. — Hirdetést levelezőlapok 50-60 fillérért és 1 koronáért kaphatók lapunk elosztó helyén.

Hirdetéseket felvételnek a kiadóhivatalban: József főherceg-ut 22. szám. Telefon szám: 151.

Akinek

ismeretségi híján

házasra, nevelőre, üzletvezetőre, könyvelőre, segédre, ispánra, gazdaszítzra, kulcsárra, vinczellérre, kertészre.

kulcsárnőre, gazdaszónyira, szakácsnőre, szobaleányra, házi- vagy irodaszolgára, pénzeszedőre, házmesterre, stb.-re van szüksége

Aki

eladni kíván

butort, zongorát, bort, gyümölcsöt, gabonát.

üzletet, műhelyt, lakást stb.: vagy

Aki

bérbeadni kíván

birtokot, házat, vadászterületet.

halászatot, telket, kocsit, lovat.

Aki

mindezeket vétel vagy bérbérvétel céljából keresi;

Aki

walamely állást betölteni kíván: legbiztosabban értezt, ha az

„ARADI KÖZLÖNY“

kis hirdetési

rovatát használja.

Apró hirdetések

szolgáló levelezőlapok kaphatók

Aradon:

Révész Nándor

könyvkereskedésében, Andrassy-ter, Minorita-palota

Ifj. Klein Mór

könyvkereskedésében, Atzél Péter-utca.

Kerpel Izso

könyvkereskedésében, Andrassy-ter.

Keppich Zsigmond

papírkerekedésében, Andrassy-ter.

Ozv. Hammerschlag L.-né

dohánytözsdejében, Andrassy-ter.

Kis tözsdeben

Templom-utca.

Kohn László

Waggongyárban.

Hoffmann József

tözsdekereskedésében, Forray-utca.

Bauer Gyula

dohánytözsdejében, Andrassy-ter.

Gazda

vagy gazdaszítzi állást keresek. Ajánlatokat „Gazda“ cím alatt a kiadóhivatal közvetít. 285.

Borjuhust

naponként friss vágás, szállít 10 fontos kosárban 2 frt. 40 krért bérmentve W. Jagolnizer, Podwozyska No. 1. 410

Egy teljesen jó karban levő két lóerejű

Gáz-motor,

amely most is üzemben van, méltányos áron eladó. Bővebbet a kiadóhivatalban.

Orvosiilag megvizsgált

fiatal asszony szoptatós dajkának ajánlkozik helyben vagy vidékre. Czim Lujza utca 3. 431

6 szobás lakás,

mellékhelyiségek, 8 lóra istálló, 2 kocsfi félszer, terjedelmes udvar és kerttel, Radnai ut 11. szám alatt május elsőtől egészben vagy részben kiadó. Esetleg kedvező feltételek mellett örök áron eladó. Értekezhetni Ferenc-ter 6. sz. alatt, vagy Lázár Vilmos utca 3. 427

Egy három szobás

utcai lakás mellékhelyiségekkel május 1-től kiadó. Ferenc-ter 6. sz. alatt. Bővebbet ugyanott. 426

Eladó.

A víztorony mellett egy új emeletes ház eladó. Bővebbet ott a háztulajdonosnál. 404

Remény!

Tehát mindhárom levelem megérte eredmény nélkül, jele az érzelmek változásának, az egész csak a macska és egér elárása; utóbbi találkozás szemrehányás akart részemről lenni, no de nem volt alkalom, oda is mentem este, de már késő volt. Kérem esdve első, második levelem értelmében eljárni, mert ellen esetben bármiként is fog sajogni, utólszor láttuk egymást. Millió csók. 447

Egy jó forgalmu

vendéglő Aradon, élénk helyen, saroküzlet, más vállalat miatt, kedvező feltételek mellett átadó. Bővebbet Bleier Mór iredájában Arad, Andrassy-ter 8. szám. 446

Varrónő,

aki a legkomplikáltabb tolltetteket

elismert jó ízléssel

és gyorsasággal készít

ajánlkozik házakhoz.

Szives megkeresések Kápolna-utca 2 sz. ajtó 4. 221

Elefántcsont
Név-
jegyek
Kaphatók
Aradi Nyomda
Rtársaságnál.

Eladó szőlő.

O-Paulison, a szőlő-hegyen 1000□-öl területen, több finom fajú zöld oltvánnyal beültetett, már az idén termőképes

Szőllő

olcsón eladó.

445

Bővebbet

Marx Ferdinándnál,

O-Paulis, 342. házszám.

Férfiak

ingyen kapnak

olyan új találmányu orvosságot, mely az elvesztett erőt újra meghozza. Próbacsomagot s egy száz oldalas könyvet postán, jól becsomagolva, ingyen kapják mindazok, a kik érte irnak. Ez a legbámulatraméltóbb csoda-orvosság, mely megmentett ezeket, a kik fiatalkori kihágások folytán nem bajokban, szifiliszben, valamint elvesztett férfierőben szenvednek. Ez okból elhatározta az intézet, hogy egy ingyen csomag orvosságot magyarázó könyvvel együtt mindenkinek ingyen küld. Ezzel a házi-orvossággal a baj otthon gyógyítható, s mindazok, a kik a fiatalkori kihágásokból származó nem bajokban, szellemi elgyöngülésben, vagy krónikus bajokban szenvednek, otthon gyógyíthatják magukat. Ez a gyógyszer közvetlenül azokra a szervekre hat, a hol a megerősödés szükséges csodálatos eredménnyel gyógyítja az évek óta tartó betegségeket. Öreg, fiatal egyaránt irhat a Staat Medical Institutnak az alant jelzett címre, a honnan a csomagot rögtön elküldik. Az intézet leginkább azokat akarja megmenteni, a kik kezelés széljéből az otthonukat nem hagyhatják el. A próbacsomag megmutatja, hogy mily könnyen gyógyíthatók ebből a rettenetes bajból otthon. Az intézet kivételt nem tesz. Mindenki irhat érte bárholnag magyarul, mire titoktartás mellett postafordultáva egy ingyen csomag orvosságot kap magyarázó könyvvel együtt. Irjon meg ma. A csomag oly szépen be van csomagolva, hogy a tartalmát senki sem fogja megtudni. A levelet így kell címezni: Staat Medical Institute 49. Elektron Building, Fort Wayne, Ind Amerika. A levelek mindig bérmentesítendőek. 4314

Minden fájdalom nélkül biztos hashajtó szer az

ALVO tableta.

Az „Alvo“ az egyedüli biztos szer, melynek használatával rendszeresített állandó széklétet idéztetik elő. Mint gyomor-erősítő és gyomortisztító nélkülözhetlenné válik.

Kiváló tulajdonsága, hogy puha, a mi által nemcsak hogy a gyomorban könnyen és gyorsan feloldódik, hanem a kívánt hatás is sokkal gyorsabban következik be, mint ehhez hasonló készítményeknél.

Ize rendkívül kellemes és édes, gyermekek nagy előszeretettel veszik.

Minden doboz használati utasítással van ellátva.

Egy doboz ára 90 fillér.

Figyelmeztetés: Alvo tablettáink törvényesen védve vannak. — Utánzók szigorúan büntetettek.

Kapható az egyedüli készítőnél:

HAJÓS ÁRPÁD

gyógyszertárában az „Isteni Gondviseléshez“

ARAD, Andrassy-ter 22, a megyeházzal szemben.

73—1904. tkvi szám.

Árverési hirdetményi kivonat.

A pécskai kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság közli, hogy a lippai serfőző Bandy és társa cég végrehajtónak, özv. Iritz Eliásné és társai végrehajtást szenvedők elleni 135 korona 38 fillér tőkekövetelés és járulékai iránti végrehajtási ügyében az aradi kir. törvényszék, a pécskai kir. járásbíró területén lévő, M. Pécska községben fekvő, a m. pécskán 38. számú telekkönyvben A. +. 4. sor 41/b. hrszám alatt felvett háznak és beteleknek özv. Iritzné Feldcher Rozát, Iritz Mánót és Iritz Ármint illető 7/10-ed részére 3192, koronában megálapított kikiáltási árban a C 24. alatt az időközben elhalt özv. Iritz Eliásné javára bekebelezett szolgálmi jogra való tekintet nélkül az árverést elrendelte és hogy a fent nevezett megjelölt ingatlan az 1904. évi február hó 24-ik napján déli előtti 9 órakor ennél a telekkönyvi hatóságnál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fog.

Árverezni szándékozik tartoznak az ingatlan becsárának 10% át, vagyis 319 korona 20 fillért készpénzben, vagy az 1881. évi LX. t. cz. 428. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 88. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez le-

tenni, avagy az 1881. évi LX. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Pécskán, 1904. évi január hó 13-ik napján, kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság.

Dr. Jakó,
kir. albiró.

448

T. cz.

Van szívescsénk a n. érd. közönség becses tudomására hozni, hogy

BASZTIAN és MARINGER

társas cégünk alatt, f. é. november hó 18-án, **Weitzer János** (volt Templom-utca) és **Kazinczy-utca sarkán** egy a mostani kor igényeinek megfelelően berendezett

úri-szabó üzletet

nyitottunk, ahol a legújabb divatu szövegekből a legújabb fazon szerint mincennemű rendelesek pontosan és jutányos ár mellett eszközöltnék.

Mindenemű **egyenruhák** előírás szerint pontosan elkészíttetnek. Magunkat a n. érd. közönség nagybecsű pártfogásukba ajánlván,

kiváló tisztelettel

Basztian J. és Maringer J.

polgári- és egyenruhás-szabók.

1592—1904. kb.

Hirdetmény.

Felhívom az összes kereskedőket, valamint mindazokat, kik a közforgalomban a súlymérésre bármi néven nevezendő súly mértéket használnak, hogy úgy a mértéket, valamint az azokhoz tartozó súlyokat a folyó évre kötelező újbóli hitelesítését 1904. évi február hó 29-ig annyival is inkább eszközöltessék, mert ellenkező esetben a hitelesítetlenül talált mérlegek tulajdonosai ellen a kihágási eljárást megindítom s az 1879. évi XL. t. cz. 186. §-a értelmében 200 koronáig terjedhető pénzbírsággal megbüntetem.

Arad, 1904. évi február 4-én.

Sarlot,
főkapitány.

Igaz Sándor.

műorás és ékszerész

Aradon, Szabadság-tér és Ásztalos Sándor-utca sarok.

Raktáron tart

mindennemű órákat

izléses ékszereket.

Törött aranyat és ezüstöt **napi áron** készpénzért vásárol vagy új tárgyakra átcserél.

Órákat és ékszereket
161 és olcsón

javítani elfogad

Aradmegyében lévő

Menyházai fürdő' vendéglője

külön, szobái és fürdői külön, vagy együttesen az **1904. évi május hó 1-től** egy vagy több évre ajánlat útján

haszonbérbe kiadó.

Az ajánlat, melyhez 10% bánatpénz csatolandó, f. évi március hó 31-ig küldendő a borossebesi uradalmi felügyelőséghez, hol a bérleti feltételek is megtekinthetők.

Borossebesi uradalmi felügyelőség.

435

Ha olcsó órákat,
arany- ezüstneműt és ékszertárgyakat
akar vásárolni, látogassa meg

Deutsch Izidor

órás és ékszerüzletét

Arad, Templon-utca, Minorita-palota.

Férfi órák 2 forinttól feljebb.

Női órák 3 forinttól feljebb.

14 kar. arany gyűrűk 1 frt 50 krtól feljebb.

Ebresztő órák 1 frt 50 krtól feljebb.

Ezüst lánczok 1 frt 30 krtól feljebb.

Valódi 14 kar. tűz aranyozott lánczok 1 frt 50 krtól feljebb.

Ingaórák részletfizetésre bárkinek áremelés nélkül.

Tört arany-, ezüst-, zálogczédula készpénzért

a legmagasabb árrban megvétetik vagy más új tárgyakra átcseréltetik.

Telefon 438.

352